

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

Tereza Kočová

Předběžné projednání obžaloby v judikatuře soudů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): září 2016

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16. září 2016

Tereza Kočová

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Vymezení pojmu – obecná charakteristika institutu předběžného projednání obžaloby	4
3. Historický vývoj institutu předběžného projednání obžaloby od roku 1848	6
3.1. Trestní řád z roku 1850	6
3.2. Trestní řád z roku 1853	7
3.3. Trestní řád z roku 1873	8
3.4. Trestní řád z roku 1950	10
3.5. Trestní řád z roku 1956	11
3.6. Trestní řád z roku 1961 – dosavadní vývoj a významné novely	13
4. Postup soudu po podání obžaloby	16
4.1. Přezkum obžaloby a spisu.....	16
4.2. Výslech obviněného a potřebná vysvětlení.....	17
5. Účel předběžného projednání obžaloby	20
6. Způsob a rozsah předběžného projednání obžaloby	23
6.1. Veřejné a neveřejné zasedání	23
6.2. Složení senátu, předběžně projednávajícího obžalobu.....	24
7. Důvody pro předběžné projednání obžaloby	25
7.1. Příslušnost jiného soudu.....	26
7.2. Důvody pro postoupení věci jinému orgánu	29
7.3. Důvody pro zastavení, přerušení nebo podmíněné zastavení trestního stíhání	30
7.4. Okolnosti, odůvodňující odchýlné právní posouzení skutku	32
7.5. Závažné porušení procesních předpisů	33
7.6. Nedostatečné objasnění základních skutkových okolností	41
8. Rozhodování o dalším trvání vazby	45
9. Užívání předběžného projednání obžaloby v praxi – výzkumná část	48
9.1. Četnost případů, kdy je nařizováno předběžné projednání obžaloby.....	48
9.2. Důvody, pro které je předběžné projednání obžaloby nařizováno	50
9.3. Veřejné zasedání	50
9.4. Vrácení státnímu zástupci k došetření.....	51
10. Závěr	53
Seznam použitých zkratk.....	56
Seznam použitých zdrojů	57

Právní předpisy	57
Literatura.....	57
Články	58
Ostatní.....	59
Judikatura	59
Ústavní soud ČR	59
Nejvyšší soud ČR.....	59
Vrchní soudy	60
Ostatní	61
Abstrakt.....	64
Abstract	65
Název práce v anglickém jazyce	66
Klíčová slova.....	66
Keywords	66

1. Úvod

Předběžné projednání obžaloby je fakultativní stadium trestního řízení, jehož hlavním účelem je zejména posoudit zda přípravné řízení, které podané obžalobě předcházelo, bylo provedeno v souladu se zákonem a zda dosud nashromážděný důkazní materiál představuje dostatečný podklad pro meritorní rozhodnutí ve věci. Institut předběžného projednání obžaloby je součástí právní úpravy na našem území již od roku 1850, kdy byl zakotven do tehdy přijatého trestního řádu. Od této doby byl předběžný přezkum podaných obžalob součástí české právní úpravy vždy, s výjimkou trestního řádu z roku 1950.

Jak plyne z názvu této práce, hlavním cílem této práce je rozbor judikatury, týkající se institutu předběžného projednání obžaloby. Součástí každé části práce je však teoretický úvod, ve kterém je daná oblast popsána tak, jak ji vnímá odborná, zejména komentářová literatura. Poté následuje výčet a rozbor několika soudních rozhodnutí, jejichž závěry jsou poté porovnány s předchozími teoretickými poznatky. Práce si proto klade za cíl zejména srovnat judikатурní závěry s poznatky, uvedenými v odborné literatuře, a rovněž postihnout případné vývojové tendence v soudní rozhodovací praxi.

Úvodní kapitola práce je věnována vymezení pojmu předběžného projednání obžaloby spolu se stručným výčtem otázek, které jsou v rámci předběžného projednání řešeny. Následuje část, pojednávající o historickém vývoji tohoto institutu, jejímž cílem je zmapovat zda a v jaké podobě byl předběžný přezkum či projednávání obžalob obsažen v trestněprocesních předpisech od roku 1850 do současnosti. Snahou této části práce je rovněž postihnout nejdůležitější novelty aktuálně účinného trestního řádu.

Další část práce je věnována vysvětlení rozdílu mezi předběžným projednáním obžaloby jakožto fakultativním stadiem trestního řízení a obligatorním přezkumem každé podané obžaloby v režimu § 181 odst. 1 a 185 odst. 1 TŘ. Poté následuje vymezení samotného účelu předběžného projednání (jak jej – zcela nerozporně – vnímá odborná literatura a některá soudní rozhodnutí) a kapitola, pojednávající o obecnějších otázkách, jako je způsob, jakým jsou obžaloby zpravidla předběžně projednávány, v jakém rozsahu se tak děje a jaké části trestního spisu jsou předmětem tohoto projednání.

Největší prostor je pak věnován jednotlivým důvodům pro předběžné projednání obžaloby a rozhodnutím soudu, která v těchto případech připadají v úvahu, neboť těmto otázkám se judikatura vyšších soudů věnuje nejčastěji. Důraz je v této části kladen zejména na analýzu pojmů „závažné porušení procesních předpisů“ a „základní skutkové okolnosti“ ve smyslu § 186 písm. e) a f) TŘ, a to s přihlédnutím k významným novelám trestního řádu č. 292/1993 Sb. a č. 265/2001 Sb.

Práce se naopak nezabývá důvodem pro předběžné projednání obžaloby, který je uveden v § 186 písm. g) TŘ. Ten stanoví, že předseda senátu nařídí předběžné projednání obžaloby, pokud vzhledem k okolnostem případu by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu, zejména navrhl-li takový postup státní zástupce nebo obviněný. Toto ustanovení bylo do trestního řádu doplněno teprve v roce 2012 v souvislosti se zavedením institutu dohody o vině a trestu.¹ Pro tento důvod jsou navíc obžaloby předběžně projednávány velmi zřídka.² Je proto pochopitelné, že judikatura se k tomuto důvodu pro předběžné projednání obžaloby doposud neutvořila.

Následující kapitola je věnována obligatornímu rozhodování o dalším trvání vazby, ke kterému dochází v případě, že soud předběžně projednává obžalobu ve věci vazebně stíhaného obviněného.

Závěrečná kapitola práce pak tvoří její výzkumnou část. Cílem této části práce bylo zmapovat, jak často soudy nařizují předběžné projednání obžaloby, z jakých důvodů, jak často je rozhodováno ve veřejném zasedání a v jak velkém počtu případů je rozhodnuto o vrácení věci státnímu zástupci k došetření dle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ. Na všechny okresní soudy (resp. obvodní soudy v Praze a Městský soud v Brně) a krajské soudy (resp. Městský soud v Praze) byla proto zaslána žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve které bylo požadováno sdělení výše uvedených informací za každý rok za období od 2011 do 2015. Dalším výzkumným záměrem bylo zmapovat tytéž skutečnosti rovněž i za roky 1997 – 2001 a tím zejména zjistit, jak se změnila četnost vrácení věcí státnímu zástupci k došetření po novele trestního řádu č. 265/2001 Sb.

¹ Jednalo se o novelu trestního řádu, účinnou od 1. 9. 2012, provedenou zákonem č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

² Viz kapitola 9.2. této práce.

Zákonná úprava předběžného projednání obžaloby je obsažena v zákoně č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, v Části třetí, Hlavě dvanácté, v § 185 – 195. Ačkoli je institut předběžného projednání obžaloby obsažen v českém právním řádu poměrně dlouho, nebylo toto téma doposud samostatně uceleně zpracováno. Základní teoretické poznatky byly proto čerpány z vysokoškolských učebnic trestního práva procesního.³ K výkladu příslušných ustanovení je rovněž k dispozici poměrně bohatá komentářová literatura, která byla při psaní této práce rovněž použita. Jmenovitě se jedná o komentář k trestnímu řádu od Šámala a kol., vydaný u nakladatelství C. H. Beck,⁴ publikace autorského kolektivu Stríž, Polák, Fenyk a Hájek⁵ a dílo Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, vydané od nakladatelství Leges.⁶

Vzhledem k výše naznačenému zaměření práce byla však stěžejním zdrojem judikatura. Pracováno bylo zejména s rozhodnutími Nejvyššího soudu České republiky a vrchních soudů, v menší míře pak byla užita i rozhodnutí Ústavního soudu České republiky a několika krajských soudů. Ačkoli byla ustanovení týkající se předběžného projednání obžaloby dosud mnohokrát novelizována, jsou v této práci citována i některá starší rozhodnutí, a to zejména v části, pojednávající o předběžném projednání obžaloby z důvodu závažných vad přípravného řízení. Zde bylo cílem mj. zjistit, jak se změnil soudní výklad tohoto ustanovení po novele trestního řádu č. 265/2001 Sb., která znamenala výraznou změnu poměru přípravného řízení a řízení před soudem.

Dostupnost online zdrojů byla ověřena ke dni 8. 7. 2016.

³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní: 3. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* 3. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 9788087576441;

ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČTA, Josef. *Trestní právo procesní.* 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xlv, Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 9788074004964; FENYK, Jaroslav, GŘIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní.* 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508.

⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář.* 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. ISBN 9788074004650.

⁵ STRÍŽ, Igor, POLÁK, Přemysl, FENYK, Jaroslav a HÁJEK, Roman. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou.* 2. díl - *Trestní řád.* Praha: Linde, 2010. ISBN 9788072018031.

⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif.* 6. Praha: Leges, 2016, Glosátor. ISBN 9788075021069.

2. Vymezení pojmu – obecná charakteristika institutu předběžného projednání obžaloby

Předběžné projednání obžaloby je samostatné, fakultativní stadium trestního řízení, které následuje po skončení přípravného řízení, poté co je státním zástupcem podána obžaloba. Soud v rámci předběžného projednání obžaloby přezkoumává, zda je věcně a místně příslušný k projednání věci, zda bylo přípravné řízení konáno v souladu se zákonem a nevyskytují se v něm závažné procesní vady, které by nebylo možno napravit v řízení před soudem, a zda byly ve věci náležitě objasněny podstatné skutečnosti (tj. zda obžaloba a spis poskytují dostatečný podklad pro hlavní líčení). Soud rovněž posuzuje, zda ve věci nejsou dány důvody pro postoupení věci jinému orgánu, pro zastavení, přerušení nebo podmíněné zastavení trestního stíhání, či zda by nebylo vhodné sjednat dohodu o vině a trestu. Soud dále zkoumá, jestli byl skutek v předchozím řízení správně kvalifikován.

Rozhodnutí, zda bude v konkrétním případě předběžné projednání obžaloby nařízeno, je na posouzení předsedy senátu. Ten je povinen podanou obžalobu spolu s připojeným spisem přezkoumat a posoudit, zda sama o sobě poskytuje dostatečný podklad pro nařízení hlavního líčení, nebo je třeba ji předběžně projednat.⁷ Při předběžném projednání obžaloby, které se zpravidla koná v neveřejném zasedání, pak senát přezkoumá obžalobu na podkladě zprávy, vypracované předsedou senátu, ve které jsou vymezeny otázky, na které je třeba se zaměřit. Při předběžném projednání však senát přezkoumá obžalobu i spisový materiál jako celek, a to ze všech hledisek, uvedených v § 186 TŘ. Na základě výsledků předběžného projednání pak soud může rozhodnout jedním ze způsobů, uvedených v § 188 TŘ. Pokud tak neučiní, nařídí ve věci hlavní líčení. S výjimkou nařízení hlavního líčení a předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti je proti rozhodnutím učiněným v rámci předběžného projednání obžaloby přípustná stížnost, která má (s výjimkou rozhodnutí o přerušení řízení) odkladný účinek.⁸

Předběžné projednání obžaloby se koná pouze ve věcech, o kterých rozhoduje senát. Samosoudce podanou obžalobu nebo návrh na potrestání předběžně

⁷ ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČHTA, Josef. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xliv, Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, str. 564.

⁸ FENYK, Jaroslav, GRIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8, str. 510.

neprojednává, přezkoumá je však ze stejných hledisek, uvedených v § 181 a 186 TŘ. Podle výsledků tohoto přezkoumání pak může učinit některé z rozhodnutí, uvedených v § 188 odst. 1 písm. a) až f) TŘ, zastavit trestní stíhání pro okolnosti dle § 172 odst. 2 TŘ, odmítnout návrh na potrestání či stanovit státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

V trestních věcech mladistvých zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže rovněž počítá s možností nařídit předběžné projednání obžaloby a stanoví odchylky od obecné právní úpravy. Důvody pro nařízení předběžného projednání obžaloby podle TŘ jsou zde doplněny o možnost rozhodnout o odstoupení od trestního stíhání mladistvého. Za účelem objasnění poměrů mladistvého je možno jej vyslechnout, přičemž zákon umožňuje, aby tento výslech provedl probační úředník. Ten také může být v rámci předběžného projednání obžaloby požádán o mimosoudní zprostředkování mezi obviněným a poškozeným za účelem rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo narovnání.

3. Historický vývoj institutu předběžného projednání obžaloby od roku 1848

Právní úpravu postupu, který bychom dnes nazvali předběžným projednáním obžaloby, obsahoval - ačkoli pochopitelně s velkými odlišnostmi od dnešní právní úpravy - již provizorní trestní řád z roku 1850. Od té doby se tento institut v různých modifikacích vyskytoval ve všech trestních řádech, účinných na našem území, s výjimkou trestního řádu z roku 1950.

3.1. Trestní řád z roku 1850

První trestní řád po revolučních letech 1848 – 1849 byl vydán již v roce 1850, a to císařským patentem č. 25 ze dne 17. 1. 1850. Jeho základními rysy bylo přijetí zásady volného hodnocení důkazů, ústnosti, veřejnosti, zásady obžalovací (neboť tímto předpisem byla zřízena funkce státního zástupce) a rozhodování v rámci porotních soudů.⁹

Přezkumu podaných obžalob byla věnována Hlava 12 s názvem „O skončení vyšetřování přípravného a o vydávání v obžalovanost“. Ještě předtím, než vyšetřovací soudce odevzdal spisy státnímu zástupci, na konci vyšetřování obviněnému oznámil, že může proti spisu podat tzv. obranný spis. Po skončení přípravného řízení pak vyšetřovací soudce odevzdal spis státnímu zástupci, který jej odeslal příslušnému soudu (tj. buď okresnímu soudu sborovému nebo tzv. soudu přísězných¹⁰) s případnými návrhy na doplnění vyšetřování. Spis byl pak předběžně projednáván buď samotným okresním sborovým soudem, nebo tzv. komorou obžalovací (v případě, že věc patřila do působnosti tzv. soudu přísězných).

Pokud bylo při tomto přezkumu shledáno, že věc je třeba doplnit, byl tento pokyn dán vyšetřovacímu soudci, případně jinému soudci k tomu zřízenému. Pokud komora obžalovací nebo sborový soud došly k názoru, že skutek není trestním činem, není dostatek skutečností odůvodňujících, že skutek spáchal obviněný, jsou dány

⁹ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 2. upr. vyd. Praha: Linde, 1999. ISBN 8072011677, str. 234.

¹⁰ Soud přísězných byl příslušný k projednávání věcí, uvedených v taxativním výčtu čl. VII uvozovacího ustanovení císařského patentu č. 25 ze dne 17. 1. 1850. Jednalo se jednak o ty nejzávažnější trestné činy, např. o rušení vnitřního pokoje, vzbuření, falšování mince, násilné smilství, vražda a zabití či zhářství, a dále o přečiny tiskové, stíhané dle patentu o zlém užívání tisku.

důvody pro jeho beztrestnost či se vyšetřování vedlo i přesto, že to nepožadoval ten, jehož žádost se v daném případě vyžaduje, soud se usnesl, že „*není příčiny žádné před rukama k dalšímu soudnímu stíhání*“. Pokud k žádnému z těchto závěrů soud či obžalovací komora nedošly, a zároveň se usnesly, že jsou k projednání věci příslušné, obviněný byl tzv. vydán v obžalovanost. Při tom bylo zároveň určeno, jaké svědky a znalce je třeba předvolat k hlavnímu líčení.

3.2. Trestní řád z roku 1853

Trestní řád z roku 1850 byl poměrně záhy nahrazen předpisem novým, a to císařským patentem ze dne 29. 7. 1853. Tento trestní řád rovněž předpokládal předběžný přezkum obžalob, a to v § 192 a následujících, v Hlavě osmé s názvem „O jednáních a o usnesení dvoru soudního v příčině zavřeného řízení vyšetřovacího“. Dle tohoto předpisu poté, co vyšetřovací spisy došly k soudnímu dvoru, byl k případu jmenován referent. Ten ke spisu sepsal krátkou zprávu a odeslal jej státnímu zástupci. Oba společně pak mohli rovnou se souhlasem přestaveného soudního dvora dávat pokyny k doplnění dosavadního řízení. Pokud se na tomto postupu neshodli či nedostali souhlas představeného, pokyn doplnění dát sami nemohli. Státní zástupce i referent se pak zúčastnili porady u soudního dvora, jejímž účelem bylo shrnout výsledky dosavadního vyšetřování a zjistit, zda bylo vyšetřování úplné. Pokud měl soudní dvůr za to, že vyšetřování je třeba doplnit, učinil k tomu potřebná opatření.

V případě, že soud shledal, že je k řešení věci příslušný, a že vyšetřování bylo úplné, měl možnost vyšetřování zastavit (tj. vydat usnesení zastavovací), či upustit od dalšího pokračování ve vyšetřování (tj. vydat usnesení upouštěcí). V případě, že tak neučinil, vydal tzv. usnesení obžalovací, čímž tzv. vydal obviněného v obžalovanost. Usnesení obžalovací se však mělo vydat jen tehdy, když „*se vidí, že ten, proti komuž vyšetřování bylo vedeno, z určitého zločinu nebo přečinu právně jest obviněn*“.¹¹

¹¹ Srov. § 200 Soudního řádu trestního pro císařství Rakouské (císařský patent ze dne 29. 7. 1853).

3.3. Trestní řád z roku 1873

Na úpravu procedury, kterou dnes nazýváme „předběžné projednání obžaloby“, pamatovala i reforma trestního procesu, jejímž výsledkem byl trestní řád ze dne 23. 5. 1873, vyhlášený pod číslem 119 říšského zákoníku. V něm bychom předběžné projednání obžaloby našli v Kapitole XVI. (O vydávání v obžalovanost), v § 207 a následujících.

Dle zásady obžalovací bylo podání obžaloby na žalobci, čímž tzv. vydal obviněného v obžalovanost. Jak uvádí Storch, „*důsledností by bylo, že by soud o každé obžalobě byl povinen zavést zákonné řízení a naříditi o ní hlavní přelíčení, nepouštěje se v uvažování, zda-li jest obžaloba důvodná. Obviněný by byl takto i proti obžalobám sebe nedůvodnějším, třeba i zhola svévolným, bez zákonné ochrany, že by musil se podrobiti hlavnímu líčení a z veřejnosti jednání pro něj vyplývajícím útrapám*“.¹² Proto je dle Storchova zvykem, že moderní trestní řády soudům přikazují, aby každou podanou obžalobu předběžně zkoumaly. Storch k tomu však uvádí, že tím se narušuje zásada obžalovací, neboť formulování obžaloby se přesouvá na soud, a navíc tak vzniká předpojatost soudu, neboť tím, že soud obžalobu přijme a nařídí o ní hlavní líčení, již v podstatě rozhodl v neprospěch obžalovaného. Za závažnou považuje Storch také námitku, že předběžný přezkum obžaloby trestní proces zdržuje. Storch ale v závěru těchto polemik uvádí, že rakouský trestní řád z roku 1873 se s těmito problémy dokázal vyrovnat lépe než jiné trestní řády té doby.¹³

Poté, co žalobce podal k soudu obžalobu, byl obžalovací spis doručen obviněnému, který měl možnost podat proti němu námitky. K podání těchto námitek měl obviněný lhůtu, která byla stanovena odlišně pro obviněné, kteří byli ve vazbě a kteří nikoli. Vazebně stíhaní obvinění měli lhůtu 24 hodin na tzv. odpovědění a dalších 8 dní pak na samotné námitky, kdežto obvinění, kteří byli na svobodě, měli jedinou, osmidenní lhůtu na odpověď i námitky. Nepodal-li obviněný námitky, vydání v obžalovanost nabylo právní moci a ve věci se tak muselo konat hlavní líčení.

¹² STORCH, František, SPÁČIL, Jiří (ed.). *Řízení trestní rakouské*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 3 sv. Klasická právnícká díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073576516, str. 220.

¹³ Tamtéž, str. 222.

Jen v případě, že byly podány námitky, mohla být žaloba předběžně přezkoumávána.¹⁴ Aby se zabránilo předpojatosti soudu, kterou zmiňuje Storch, byl přezkum obžaloby úkolem sborového soudu vyšší instance, který o námitkách rozhodoval ve slyšení v neveřejném sezení. V námitkách mohl obviněný zpochybňovat důvodnost obžaloby, namítat nepřislusnost soudu, navrhopvat svědky, či požadovat, aby byla některá skutková okolnost vyhledána nebo lépe objasněna.¹⁵

Sborový soud pak mohl obžalobu prozatímně zamítnout, bylo-li třeba věc lépe objasnit, nebo soud shledal v obžalovacím spise formální vady, které bylo třeba odstranit. Věc se v takovém případě vracela žalobci, který mohl buď podat opravený obžalovací spis, nebo podal u vyšetřovacího soudce návrhy na doplnění dosavadního řízení.

Sborový soud mohl rozhodovat i o příslusnosti, pokud pokládal za příslušný jiný soud než ten, který byl v obžalovacím spise označen. Dále mohl sborový soud řízení zastavit a prohlásit, že se obžalobě tzv. nedává místa. Důvodem pro tento postup byla skutečnost, že žalovaný skutek nebyl trestným činem, nebylo prokázáno, že jej spáchal obviněný, byly zde okolnosti, pro které pominula trestnost skutku, jeho stíhání bylo vyloučeno, nebo nebylo dáno potřebné svolení k trestnímu stíhání (u tzv. deliktů návrhových).

Trestní řád z r. 1873 uplatňoval v tomto případě institut *beneficium cohaesionis*, neboť jak uvádí v § 213, „*prospívá-li příčina, pro kterouž se obžalobě místa nedává, také některému spoluobžalovanému, kterýž žádných námitek nečinil, tedy má soud sborový předsejiti tak, jako kdyby byl spoluobžalovaný námitky činil.*“ Neučinil-li soud žádné z výše uvedených rozhodnutí, prohlásil, že „obžalobě dává se místa“ a ve věci následovalo hlavní líčení.

Pozitivní náhled Storcha na tento trestní řád však o několik desítek let později nesdílí kolektiv autorů, vedený prof. Solnařem. V učebnici pro právnické fakulty uvádí, že výše popsany postup naopak neskýtal žádnou záruku proti bezdůvodnému stíhání, a to právě z toho důvodu, že přezkoumávání obžalob nebylo prováděno z moci úřední. Řádné podání námitek při složitosti a formálnosti celého systému vyžadovalo

¹⁴ Srov. pozn. č. 12, str. 223: „*Soudu přísluší o vydání v obžalovanost rozhodovati jen tenkrát, když obviněný sám tím, že proti spisu obžalovacímu podal „odpor“ neboli „námitky“, dal najevo, že si takového rozhodnutí žádá.*“

¹⁵ Tamtéž, str. 231.

zkušenosti a spíše pomoc advokáta, čímž byli zvýhodněni majetní obvinění. Řízení o námitkách navíc způsobovalo průtahy v řízení a prodlužování vazby.¹⁶

3.4. Trestní řád z roku 1950

Jak již bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, trestní řád z roku 1950 (zákon č. 87/1950 Sb., účinný od 1. 8. 1950) úpravu předběžného projednání neobsahoval, a to ani v původním znění, ani ve znění po novele č. 67/1952 Sb., účinné od 1. 1. 1953.

Po podání obžaloby bylo úkolem předsedy senátu nechat ji doručit obviněnému s výzvou, aby obviněný oznámil soudu důkazy, o jejichž provedení při hlavním líčení žádá. Dále měl předseda senátu zařídit vše k úspěšnému provedení hlavního líčení. Za tímto účelem trestní řád dával předsedovi pravomoc před hlavním líčením provést důkazy, pokud by v hlavním líčení provedeny být nemohly. Byl-li obviněný ve vazbě, předseda senátu byl povinen jej vyslechnout. Bylo-li to žádoucí, mohl jej předseda senátu ještě před nařízením hlavního líčení vyslechnout, i když obviněný ve vazbě nebyl. V případě, že před zahájením hlavního líčení vyšly najevo skutečnosti, odůvodňující přerušování nebo zastavení trestního stíhání nebo postoupení věci, učinil soud takové rozhodnutí v neveřejném zasedání. Jiné skutečnosti však soud před hlavním líčením nepřezkoumával.

Je otázkou, zda byla absence předběžného projednání obžaloby v novém trestním řádu skutečně promyšleným tahem zákonodárců. Trestní řád z roku 1950 byl přijímán v rámci tzv. právníkové dvouletky, současně s novým trestním zákoníkem. Příprava trestního řádu však byla oproti trestnímu zákoníku poněkud upozaděna. Termín účinnosti nového trestního řádu byl navíc pevně stanoven na 1. 8. 1950 a lhůty k jeho projednání v Národním shromáždění byly velmi krátké.¹⁷ Pro první polovinu 50. let byl navíc typický útlum teoretické činnosti, což se mj. projevilo i tím, že se teoretici

¹⁶ SOLNAŘ, Vladimír (ed.). *Československé trestní řízení: učebnice pro právnické fakulty*. Praha: Orbis, 1963, Právnické edice, str. 237.

¹⁷ BLÁHOVÁ, Ivana, BLAŽEK, Lukáš, KUKLÍK, Jan, ŠOUŠA, Jiří. *Právnická dvouletka: rekodifikace právního řádu, justice a správy v 50. letech 20. století*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 9788087284520, str. 248 – 250.

a představitelé právní vědy na legislativních pracích v letech 1948 – 1950 podíleli velmi málo.¹⁸

Důsledky, které měla chybějící právní úprava předběžného projednání obžaloby, shrnula později důvodová zpráva k trestnímu řádu z roku 1956. V ní se uvádí: „*Dosavadní trestní řád neumožňoval soudu, aby odmítl v hlavním líčení projednat obžalobu, i když byla zřejmě bezdůvodná nebo vykazovala podstatné vady a nedostatky, zejména proto, že byla podána ve věci dostatečně neobjasněné anebo navazovala na přípravné řízení, při jehož provádění nebyly zachovány formy, které předepisuje trestní řád (...). V případech tohoto druhu byly soudy nuceny provádět někdy rozsáhlé došetřování, které nezřídka ukázalo nespolehlivost materiálu, o který se opírala obžaloba, nebo vedlo ke skutkovým zjištěním zcela odlišným. Důsledkem toho byl značný počet zprošťujících rozsudků, jimiž nemohly ovšem být vždy plně napraveny hmotné i mravní újmy vznikající pro postiženého občana z bezdůvodného jeho postavení před soud.*“¹⁹

3.5. Trestní řád z roku 1956

Trestní řád z roku 1956 (zákon č. 64/1956 Sb. ze dne 19. 12. 1956, účinný od 1. 1. 1957) opětovně zavedl úpravu postupu předběžného projednání obžaloby, a to v Části 3, Hlavě 10. Dle důvodové zprávy bylo v návratu k předběžnému projednání sledováno zabezpečení vyšší míry prověrky práce orgánů činných v trestním řízení navzájem²⁰ a rovněž měl trestní řád sloužit jako významný prostředek k upevnění socialistické zákonnosti.²¹ Mančal a Tibitanzl označují předběžné projednání obžaloby jako „*nejvýznamnější z nových institutů (...) trestního procesu*“.²²

Úvodní ustanovení této části, § 196, obsahovalo výčet případů, kdy bylo nutno obžalobu vždy předběžně projednat. Bylo tomu tak tehdy, byla-li obžaloba podána pro skutek, který byl trestným činem, za který zákon stanovil trest smrti nebo trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšovala dvě léta, dále byl-li obviněný ve vazbě nebo

¹⁸ GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo hmotné. Komunistické právo v Československu.*, 553-581. ISBN 978-80-210-4844-7. Dostupné online na <http://www.komunistickepravo.cz>, str. 583.

¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 64/1956 Sb., dostupná online na http://www.psp.cz/eknih/1954ns/tisky/t0095_10.htm.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Viz pozn. č. 16, str. 225.

²² MANČAL, Jaroslav, TIBITANZL, Karel. *Nový trestní řád*. Právník XCVI 1957, str. 217 – 236.

šlo-li o řízení proti mladistvému či uprchlému. I mimo tyto případy byla předsedovi senátu dána fakultativní možnost předběžné projednání obžaloby nařídit. Před zasedáním mohl předseda senátu za účelem usnadnění rozhodnutí, zda má být obžaloba předběžně projednána, vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení. Výslovně bylo však uvedeno, že se v této fázi trestního řízení neprovádějí důkazy, týkající se podstaty obvinění. Předběžné projednání obžaloby se vždy konalo v neveřejném zasedání, přičemž trestní řád nepřipouštěl možnost nařídit zasedání veřejné.

Při předběžném projednání byl soud povinen přezkoumat obžalobu v celém rozsahu, i když se důvod, pro který bylo předběžné projednání nařízeno, týkal jen některé její části. Proto např. platilo, že bylo-li více obviněných, a důvody pro obligatorní předběžné projednání byly dány jen u některého z nich, bylo nutno obžalobu projednat i ohledně ostatních spoluobviněných.²³ Obžaloba měla být projednána ze všech hledisek, které zákon předpokládal v § 197 odst. 1.

Ačkoli byl tento trestní řád ve velké míře inspirován sovětským právem, vykazovala naše právní úprava od sovětského vzoru mnohé odlišnosti. Odchylně byl např. upraven přezkum správnosti kvalifikace skutku v obžalobě. Sovětská úprava v případě, že předseda senátu nesouhlasil s kvalifikací skutku, ukládala přímo jemu, aby sepsal obžalobu novou. Náš trestní řád v § 202 stanovil, že soud věc vrací prokurátoru k došetření, je-li třeba vzhledem k odchylnému právnímu posouzení věc ještě blíže objasnit; jinak pouze upozorní na možnost odlišné právní kvalifikace.²⁴ Tím se má dle důvodové zprávy řízení urychlit a zpružnit, neboť „*odpadá nutnost řešit už v tomto stadiu řízení neshody v názoru na právní kvalifikaci mezi prokurátorem na straně jedné a soudem na straně druhé, obviněnému se však zároveň poskytuje plná možnost přípravy obhajoby tím, že na odchylné hledisko soudu v otázce právní kvalifikace je včas upozorněn*“.²⁵ Kořen této právní úpravy je třeba hledat v tom, že tento trestní řád byl stavěn na obžalovací zásadě.²⁶ Podle našeho trestního řádu nebyl prokurátor povinen být přítomen na zasedání o předběžném projednání obžaloby a odůvodňovat zde svůj návrh, čímž se československý zákonodárce rovněž odchýlil od sovětského

²³ Viz pozn. č. 16, str. 230.

²⁴ Viz pozn. č. 22, str. 229.

²⁵ Viz pozn. č. 19.

²⁶ Viz pozn. č. 22, str. 229.

vzoru. Vzhledem k obecné úpravě neveřejného zasedání byl však prokurátor o jeho konání vyrozumíván a mohl se jej zúčastnit.²⁷

3.6. Trestní řád z roku 1961 – dosavadní vývoj a významné novely

Trestní řád, účinný od 1. 1. 1962, v podstatné části přejal úpravu předběžného projednání z trestního řádu předchozího.²⁸ Tento trestní řád však již od počátku nevázal obligatorní přezkum obžaloby na výši trestní sazby, avšak pouze stanovil, že obžalobu je nutno předběžně projednat v případě, že je obviněný mladistvý či ve vazbě nebo nabídl-li společenská organizace, že převezme záruku za jeho nápravu.²⁹ V ostatních případech bylo nařízení předběžného projednání na úvaze předsedy senátu, který se měl řídit hledisky dle § 186 odst. 1 TŘ. Nový trestní řád tedy podstatně omezil počet obžalob, které bylo nutno obligatorně přezkoumávat, neboť se v minulosti ukázalo, že převážná část obžalob byla důvodná.³⁰

Ve svém původním znění stanovil povinnou účast prokurátora na neveřejném zasedání o předběžném projednání obžaloby, která však byla následně, novelou č. 57/1965 Sb. zrušena. To, zda se obžaloba předběžně projednávala ve veřejném či neveřejném zasedání, se v průběhu času několikrát změnilo.³¹

Novelou č. 178/1990 Sb., účinnou od 1. 7. 1990, bylo zavedeno právo obviněného podat stížnost proti rozhodnutím, učiněným v rámci předběžného projednání obžaloby. Stížnost tedy mohli podat obviněný i prokurátor, a mohli jí napadnout všechna rozhodnutí, učiněná při předběžném projednání obžaloby, s výjimkou usnesení o postoupení věci samosoudci dle § 188 odst. 1 písm. g) TŘ.

Další významné změny se týkaly zejména úpravy vrácení věci prokurátoru k došetření. Původní znění odůvodňovalo nařízení předběžného projednání obžaloby v případě, že „*věc není objasněna ze všech hledisek, která soud potřebuje pro svoje*

²⁷ Srov. § 257 a 285 zákona č. 64/1956 Sb.

²⁸ Viz pozn. č. 16, str. 199.

²⁹ Tyto důvody pro obligatorní přezkum byly zrušeny novelou č. 48/1973 Sb.

³⁰ Solnař k tomu uvádí, že roku 1961, tedy ještě za účinnosti předchozího trestního řádu, vedlo předběžné projednání obžaloby k zastavení stíhání v 0,7 % případů, a vráceno prokurátorovi bylo 2,6 % případů. – viz pozn. č. 16, str. 201.

³¹ Novelou, účinnou od 1. 7. 1990 bylo neveřejné zasedání změněno na veřejné. Novelou, účinnou od 1. 1. 1992 bylo opět zavedeno zasedání neveřejné, o kterém se již prokurátor ani obviněný nevyrozumívali. Novela č. 292/1993 Sb. dala předsedovi senátu možnost nařídit veřejné zasedání, považoval-li to za potřebné.

rozhodnutí, zahrnujíc v to i rozhodnutí o uplatněném nároku na náhradu škody“. K došetření okolností, které měly význam jen pro rozhodnutí o uplatněném nároku na náhradu škody, však mohla být věc prokurátoru vrácena jen v případě, že se tím trestní stíhání nepřiměřeně neprotáhlo. Ve věcech, ve kterých bylo konáno vyhledávání,³² bylo možno vrátit věc prokurátorovi k došetření jen tehdy, jestliže vyhledáváním nebyly objasněny základní skutečnosti důležité pro rozhodnutí o vině. Od účinnosti novely č. 292/1993 Sb. (tj. od 1. 1. 1994), mohl soud vrátit věc k došetření v případě, že věc nebyla objasněna v potřebném rozsahu z hledisek, která soud potřebuje pro svoje rozhodnutí. Navíc byla zrušena pořádková lhůta jednoho měsíce, ve které měl prokurátor došetření provést.

Nejvýznamnější změny přinesla novela trestního řádu č. 265/2001 Sb., účinná od 1. 2. 2002. V jejím důsledku došlo k zásadní změně poměru jednotlivých stadií trestního řízení ve prospěch řízení před soudem. Přípravné řízení tedy od této chvíle plní roli skutečně přípravnou a pomocnou a těžiště řízení se přenáší před soud. Řízení před soudem včetně předběžného projednání obžaloby již není prověrkou zákonnosti a úplnosti přípravného řízení, jak uváděla důvodová zpráva k zákonu č. 141/1961 Sb.³³ Nadále tedy není možno jakékoli vady přípravného řízení považovat za důvod k předběžnému projednání obžaloby a vrácení věci státnímu zástupci k došetření, ale takovým důvodem může být jen zjištění vad závažných, které není možno napravit v hlavním líčení.³⁴ Stejně tak došlo k omezení soudu vrátit státnímu zástupci věc k došetření z důvodu, že věc nebyla dostatečně objasněna, a to pouze na případy, kdy nebyly objasněny základní skutečnosti, jejichž došetření v hlavním líčení by bylo spojeno se značnými obtížemi a bylo by na újmu rychlosti řízení.

Tato novela upravila dále postup soudu v případě, že zjistil svoji nepříslušnost. Soud již nadále není oprávněn postoupit věc rovnou soudu, který považuje za příslušný, ale je povinen postoupit jej soudu, který je nejbliže společně nadřízen jemu a soudu, jenž je podle něj příslušný. Důvodová zpráva vysvětluje tuto změnu požadavky praxe, neboť po postoupení věci často docházelo k vleklým sporům o příslušnost.

³² Tzv. vyhledávání se konalo o trestných činech, na které zákon stanovil trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšovala dvě léta.

³³ Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1961 Sb., dostupná v ASPI (ID: LIT32409CZ).

³⁴ Viz pozn. č. 4, str. 2480.

V souvislosti se zavedením institutu dohody o vině a trestu novelou trestního řádu č. 193/2012 Sb. došlo k rozšíření důvodů pro nařízení předběžného projednání obžaloby. Nově byla přidána skutečnost, že vzhledem k okolnostem případu by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu, zejména navrhl-li takový postup státní zástupce nebo obviněný. Koná-li se předběžné projednání z tohoto důvodu, zjistí soud stanovisko obviněného a státního zástupce.

4. Postup soudu po podání obžaloby

Následující kapitola bude zaměřena na postup soudu, který samotnému předběžnému projednání bezprostředně předchází. Jedná se o část trestního řízení, která následuje po podání obžaloby a která spočívá v povinném přezkumu podané obžaloby a připojeného spisu. Cílem tohoto přezkumu, který provádí předseda senátu, je posoudit, zda je možno ve věci nařídit hlavní líčení nebo je nutné obžalobu předběžně projednat.

4.1. Přezkum obžaloby a spisu

Samotné předběžné projednání obžaloby je tedy třeba odlišovat od postupu, uvedeného v § 181 odst. 1 a 185 odst. 1 TŘ, kterému obligatorně podléhá každá podaná obžaloba. Tato ustanovení ukládají předsedovi senátu i bez návrhu stran přezkoumat podanou obžalobu a přiložený spisový materiál z toho hlediska, zda pro další řízení poskytují spolehlivý podklad. V rámci tohoto přezkumu předseda senátu dle obžaloby a obsahu spisu posoudí, zda je možné ve věci nařídit hlavní líčení. Zjistí-li však předseda senátu skutečnost, nasvědčující tomu, je naplněn některý z důvodů, vymezených v § 186 TŘ, nařídí předběžné projednání obžaloby.³⁵ Jak uvádí Hrachovec, unáhlené a mechanické nařízení hlavního líčení jen na podkladě obžaloby a v ní uvedených návrhů, tj. bez důkladného prostudování spisu, je chybou, která se zpravidla v hlavním líčení projeví. Důkladné předběžné prostudování každé věci ihned po jejím nápadu by tedy mělo být samozřejmostí, která může velkou měrou přispět k efektivitě a rychlosti hlavního líčení.³⁶ Důraz na řádné přezkoumání obžaloby a spisu klade i Vantuch, když uvádí, že bez znalosti celého spisu není žádný soudce schopen odpovědně posoudit, zda má nařídit hlavní líčení či předběžné projednání obžaloby, a pouze se tak mechanicky ztotožňuje s názorem státního zástupce.³⁷ Problém pak může nastat zejména v případě, že až v průběhu hlavního líčení předseda senátu zjistí, že zde byly např. důvody pro zastavení trestního stíhání, o kterém mohl rozhodnout při předběžném projednání obžaloby, bez nutnosti hlavní líčení nařizovat.

³⁵ Viz pozn. č. 4, str. 2438.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řízení před soudem prvního stupně*. Praha: C.H. Beck, 1996, xx, Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 3406401953, str. 149.

³⁷ VANTUCH, Pavel. *Nepřezkoumání spisu předsedou senátu po podání obžaloby a důsledky pro obviněného*. *Trestní právo* 6/1997, str. 2-8.

4.2. Výslech obviněného a potřebná vysvětlení (postup dle § 185 odst. 2 trestního řádu)

Dle § 185 odst. 2 TŘ může předseda senátu k usnadnění rozhodnutí o tom, zda vůbec nařídí předběžné projednání obžaloby, vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení. Výslech obviněného však nesmí být zaměřen k samotné podstatě obvinění. Potřebným vysvětlením může být např. spis o předchozích odsouzeních, písemnosti a vyjádření (např. konzultanta) a není vyloučen ani výslech svědka v potřebném rozsahu.³⁸ Postupem dle § 185 odst. 2 TŘ však v žádném případě nelze řešit otázku viny obviněného, provádět důkazy ani úkony, které měly být vykonány v přípravném řízení. Obecně tedy panuje shoda na tom, že výslech obviněného či svědků v režimu § 185 odst. 2 TŘ má sloužit jen ke zhodnocení toho, zda je podaná obžaloba odůvodněná a dostatečně podložená, a nemá směřovat k podstatě obžaloby a obvinění. Judikatura vyšších soudů je v tomto ohledu rovněž poměrně jednotná.

V tomto ohledu je však poměrně zajímavý názorový rozpor, který v konkrétním případě vyvstal mezi Městským soudem v Praze, resp. Vrchním soudem v Praze na jedné straně a Ústavním soudem na straně druhé. V konkrétním posuzovaném případě provedl Městský soud v Praze ve veřejném zasedání bez přítomnosti obviněného výslech poškozeného s odkazem na § 185 odst. 2 TŘ a protokol z tohoto výslechu při hlavním líčení pouze přečetl. Informace získané z tohoto výslechu byly v daném případě zásadní pro rozhodnutí o vině a trestu.³⁹ Vrchní soud v Praze v odvolacím řízení zamítl námitku odvolatele v tom smyslu, že tento výslech byl proveden v rozporu se zákonem a je tedy procesně nepoužitelný.⁴⁰

V navazujícím rozhodnutí Ústavní soud obě napadená rozhodnutí zrušil s odůvodněním, že postupem dle § 185 odst. 2 TŘ nelze provádět důkazy, vztahující se k otázce viny a nahrazovat tak procesní úkony, které měly být buď provedeny v přípravném řízení nebo mají být provedeny v hlavním líčení, nebo odstraňovat procesní chyby z dřívějšího řízení. V daném případě Městský soud v Praze provedl v režimu výše uvedeného ustanovení výslech poškozeného, který směřoval k podstatě

³⁸ Viz pozn. č. 4, str. 2443.

³⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 12. 1996, sp. zn. 10 T 16/95, nepublikovaný (rozhodnutí bylo od soudu vyžádáno dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím).

⁴⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 5. 1997, sp. zn. 2 To 26/97, nepublikované (rozhodnutí bylo od soudu vyžádáno dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím).

obvinění obviněného. Ústavní soud proto podrobil oba soudy, které ve věci rozhodovaly, ostré kritice a uvedl, že jejich postup „svědčí o nedostatku základní orientace v poměru ke smyslu, účelu i obsahu toho kterého stadia trestního řízení, a navíc lze konstatovat (jejich) neznalost tr. řádu vůbec.“⁴¹

Podobným případem se zabýval Nejvyšší soud SSR ve svém rozhodnutí č. R 20/1972, ve kterém posuzoval situaci, kdy soud provedl v režimu § 185 odst. 2 TŘ výslech obviněného a věc následně vrátil prokurátorovi k došetření s odůvodněním, že je třeba objasnit některá tvrzení obviněného, učiněná v rámci tohoto výslechu. Nejvyšší soud SSR uvedl, že postup předsedy senátu, který dle § 185 odst. 2 vyslechl obviněného k podstatě obvinění, nebyl zákonný, neboť účelem takového výslechu je pouze ulehčit rozhodnutí o obžalobě v rámci jejího předběžného projednání a doplnit podklady, potřebné k tomu, aby předseda senátu mohl rozhodnout, zda je obžalobu třeba projednat či lze rovnou nařídit hlavní líčení.⁴²

Je otázkou, do jaké míry je v této fázi řízení přípustná účast znalců, zejména za účelem posouzení přičetnosti obviněného. Komentář k trestnímu řádu k tomu uvádí, že „potřebná vysvětlení se mohou týkat i pochybností o plném duševním zdraví obviněného z hlediska jeho přičetnosti“.⁴³ Dle Městského soudu v Praze by „meze daného přezkumu obžaloby překročilo objasnění věci znaleckým posudkem“.⁴⁴ Ve výše uvedeném rozhodnutí NS SSR se pak uvádí, že „tento postup (tj. postup dle § 185 odst. 2 TŘ) zpravidla přichází do úvahy tehdy, kdy obsah spisu (...) ukazuje potřebu objasnit posudky o předcházejícím životě obviněného nebo požádat znalce o vysvětlení některých skutečností, uvedených ve znaleckém posudku.“ V rozhodnutí, publikovaném ve sbírce soudních rozhodnutí pod sp. zn. R 13/1971 však soud uvedl, že pokud nebyla v přípravném řízení dostatečně objasněna otázka přičetnosti obviněného, je toto důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření a není na místě pokoušet se tento nedostatek obžaloby zhojit postupem dle § 185 odst. 2 TŘ.⁴⁵ Rozhodnutí č. R III/1964 tr. pak tuto otázku shrnuje tak že „[z]a potřebná vysvětlení (...) nelze ovšem považovat objasnění věci znaleckým posudkem.“ Dále však uvádí, že „[z]a

⁴¹ Nález Ústavního soudu ze dne 24. 6. 1998, sp. zn. II. ÚS 271/97, dostupný online na www.nalus.usoud.cz.

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 17. 9. 1971, sp. zn. 1 To 116/71, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 20/1972 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

⁴³ Viz pozn. č. 4, str. 2443.

⁴⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 7 To 325/2011, dostupný online na www.beck-online.cz.

⁴⁵ Viz pozn. č. 4, str. 2444.

*taková vysvětlení je třeba považovat i konzultaci se znalci k vysvětlení otázek, které jsou obsaženy ve znaleckém posudku, avšak soudu nejsou dostatečně jasné.*⁴⁶ V rozhodnutí sp. zn. 7 Tz 44/84 pak Nejvyšší soud ČSR řešil situaci, kdy soud prvního stupně vrátil po předběžném projednání obžaloby věc prokurátorovi k došetření s odůvodněním, že je třeba zjistit dosavadní výsledky protialkoholního léčení, na které obviněný dobrovolně nastoupil. Nejvyšší soud ČSR však uvedl, že v tomto případě měl soud prvního stupně z důvodu procesní hospodárnosti zvolit postup dle § 185 odst. 2 TŘ, neboť se nejednalo o takovou mezeru v objasnění věci, která by odůvodňovala vrácení spisu k došetření.⁴⁷

Lze tedy shrnout, že v režimu § 185 odst. 2 je možno po znalci požadovat vysvětlení již podaného posudku, nelze ale požadovat objasnění věci novým posudkem. Přikláním se k názoru, že posuzovat v režimu § 185 odst. 2 TŘ příčetnost obviněného jde již nad rámec tohoto ustanovení. Má-li předseda senátu na základě studia spisu pochybnosti o duševním stavu obviněného, je tato skutečnost dle mého názoru sama o sobě dostatečným důvodem pro nařízení předběžného projednání obžaloby (např. z důvodu dle § 186 písm. c) TŘ). Souhlasím však s názorem, uvedeným v rozhodnutí č. R III/1964 tr., který označil za přípustné předvolání znalce, avšak pouze za účelem konzultace a vysvětlení obsahu již podaného posudku.

⁴⁶ Rozhodnutí pléna Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. 4. 1963, sp. zn. Pls 2/64, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R III/1964 tr.

⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 10. 1959, sp. zn. 4 Tz 36/59, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 1/1960 tr., dostupné na <http://www.beck-online.cz>.

5. Účel předběžného projednání obžaloby

Cílů, resp. funkcí, které plní předběžné projednání obžaloby, je několik. Soud v první řadě zkoumá, zda je vůbec věcně a místně příslušný k projednání věci. Dalším účelem je přezkum dosavadního postupu policejního orgánu a státního zástupce (tzv. funkce verifikační). Soud, pokud předseda senátu rozhodne o předběžném projednání obžaloby, má za úkol na podkladě studia obžaloby a připojeného spisu zejména ověřit, zda přípravné řízení proběhlo v souladu se zákonem a nevyskytují se v něm závažné procesní vady, které by nebylo možno napravit v řízení před soudem. Dále soud musí posoudit, zda dosud objasněné skutečnosti poskytují dostatečný podklad pro projednání věci v hlavním líčení. To má vést k tomu, že před soud budou stavěni jen ti obžalovaní, u nichž je tento postup dostatečně odůvodněný. Tím má být zajištěna ochrana občanů před neopodstatněným podáváním trestních obžalob a před difamujícími účinky spojenými s jejich veřejným soudním projednáváním, čímž předběžné projednání obžaloby plní důležitou roli ochrany základních lidských práv a svobod.⁴⁸

Poměrně velký význam (z pohledu obhajoby) přikládá předběžnému projednání obžaloby i Vantuch,⁴⁹ když kritizuje pasivní přístup obhájců, kteří poté, co obdrží vyrozumění o podání obžaloby, si od soudu tuto obžalobu nevyžádají a pouze čekají na další postup soudu a na nařízení hlavního líčení. Tím se však připravují o možnost podat podnět k nařízení předběžného projednání obžaloby a v rámci něj navrhopvat, aby soud učinil některé z rozhodnutí uvedených v § 188 TŘ. V tom Vantuch vidí porušení zákona o advokacii, neboť takovým postupem obhájce nevyužívá všechny zákonné prostředky ve prospěch svého klienta.

Předběžné projednání obžaloby plní rovněž funkci tzv. odklonnou. Ta spočívá v možnosti soudu rozhodnout v rámci předběžného projednání o věci jedním ze způsobů, které jsou nazývány jako „odklony“, tj. podmíněně zastavit trestní stíhání, schválit narovnání, sjednat dohodu o vině a trestu či v případě mladistvého odstoupit od trestního stíhání.⁵⁰ Jak uvedl Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí sp. zn. 4 Tz 36/59, *„předběžné projednání obžaloby musí především zjednat nápravu, jestliže prokurátor*

⁴⁸ Viz pozn. č. 4, str. 2440.

⁴⁹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. V Praze: C.H. Beck, 2014, xx, Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 9788074004575, str. 511 – 512.

⁵⁰ FENYK, Jaroslav, GRIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 9788074787508, str. 504.

*přecenil stupeň nebezpečnosti některých činů pro společnost, což se projevuje škodlivě především v tom, že jsou projednávány před soudem i případy, které lze účinněji vyřídit mimosoudně.*⁵¹ V této souvislosti nelze pominout ani skutečnost, kterou uvádí Vantuch, že předseda senátu, který nenařídí předběžné projednání obžaloby, ačkoli by pro to v daném případě byly dány důvody (např. jsou dány důvody pro zastavení trestního stíhání), nařizuje a připravuje hlavní líčení zbytečně, čímž vyřízení věci zbytečně prodlužuje.⁵²

Cílem předběžného projednání tedy není hodnotit důkazy po obsahové stránce, ani je provádět, avšak pouze posoudit, zda jsou dostatečné k tomu, aby bylo možno nařídít hlavní líčení a v něm věc co nejrychleji rozhodnout. Institutem předběžného projednání obžaloby nelze obcházet zásadu ústnosti a kontradiktornosti trestního řízení tak, že by soud v rámci něj prováděl a hodnotil důkazy a řešil tak otázku viny obžalovaného, což ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje Nejvyšší soud. Ve svém rozhodnutí sp. zn. 4 Tdo 1398/2011 pak kromě výše uvedeného vyjádřil i názor, že *„účelem předběžného projednání obžaloby není v žádném případě řešit otázku viny obviněného, takže v tomto směru není generální zkouškou ani náhradou za hlavní líčení. Jeho účelem není ani odstraňovat vady přípravného řízení.*⁵³ Stejný názor nalezneme i v dřívějším rozhodnutí téhož soudu, sp. zn. 4 Tz 42/2002: *„Z ust. § 185 a násl. tr. ř. vyplývá, že účelem předběžného projednání obžaloby je přezkoumat, zda přípravné řízení bylo konáno podle příslušných ustanovení trestního řádu a zda jeho výsledky poskytují dostatečný podklad pro trestní řízení, a na základě přezkoumání učinit opatření k odstranění nedostatků, k nimž v předchozím stadiu řízení došlo. Jeho účelem není řešit otázku viny na podkladě zevrubného rozboru a vyhodnocení důkazů, tak jako při hlavním líčení.*⁵⁴ Obecnější pohled na význam předběžného projednání pak nabídl Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 149/2010, kde mj. uvedl, že předběžné

⁵¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 10. 1959, sp. zn. 4 Tz 36/59, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 1/1960 tr., dostupné na <http://www.beck-online.cz>.

⁵² Viz pozn. č. 49.

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 4 Tdo 1398/2011, dostupné v ASPI (ID: JUD210578CZ).

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2002, sp. zn. 4 Tz 42/2002, dostupné v ASPI (ID: JUD25149CZ).

projednání obžaloby je „*prostředkem ochrany občanských práv a svobod obviněného a je složkou v systému záruk zákonnosti v přípravném řízení.*“⁵⁵

Je tedy zřejmé, že odborná literatura i soudní judikatura se shoduje na tom, že cílem předběžného projednání obžaloby je pouze ověřit, zda podaná obžaloba dostatečně odůvodňuje postavení obviněného před soud a zda předchozí řízení bylo provedenou v souladu se zákonem, zejména s důrazem na to, zda nebyla porušena práva obviněného na obhajobu. Tento názor se dle mého názoru prosadí ještě více v aktuálně účinném znění TŘ, kdy po novele č. 265/2001 Sb. došlo k oslabení přípravného řízení a přesunutí těžiště dokazování na hlavní líčení.

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 7 Tdo 149/2010, dostupné v ASPI (ID: JUD191494CZ).

6. Způsob a rozsah předběžného projednání obžaloby

Při předběžném projednání se přezkoumává celá obžaloba a spisový materiál, a to ohledně všech skutků a obviněných, i když má soud za to, že důvody pro předběžné projednání obžaloby se týkají jen některého z nich. Děje se tak na základě zprávy předsedy senátu, kterou předseda vypracoval při obligatorním přezkumu obžaloby a spisu, a která obsahuje otázky, na které by se měl soud při předběžném projednání zaměřit. Soud by měl při předběžném projednání obžaloby hodnotit spis ze všech hledisek, uvedených v § 186 TR. Výjimkou je pouze případ, kdy soud při předběžném projednání učiní rozhodnutí dle § 188 odst. 1 písm. a). V takovém případě pouze rozhodne o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti (a u vazebně stíhaného obviněného rozhodne také o dalším trvání vazby), aniž by se zabýval ostatními hledisky.

Předběžné projednání je možné o jedné obžalobě konat pouze jednou. Výjimku tvoří § 195 TR, který stanoví případy, kdy má být obžaloba projednávána znovu. Otázkou přípustnosti opakovaného předběžného projednání téže obžaloby se zabýval Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí sp. zn. 9 To 184/02.⁵⁶ V něm shledal v postupu soudu nižšího stupně procesní chyby, spočívající mj. v tom, že soud rozhodl o zastavení trestního stíhání obviněného při opakovaném předběžném projednání obžaloby. Dle názoru soudu nemá tento postup oporu v zákoně, neboť pokud není v rámci předběžného projednání učiněno některé z rozhodnutí, předvídaných zákonem, byť ve vztahu pouze k některému ze žalovaných skutků, přichází v úvahu pouze nařízení hlavního líčení a nikoli opakované projednání obžaloby.

6.1. Veřejné a neveřejné zasedání

Předběžné projednání obžaloby se koná většinou formou neveřejného zasedání, avšak předsedovi senátu je dána možnost, aby k projednání obžaloby nařídil veřejné zasedání, považuje-li to za potřebné. Druhý jmenovaný případ nastane pravděpodobně v situacích, kdy bude třeba slyšet obviněného, a to zejména v případě, kdy bude přicházet v úvahu rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání či schválení

⁵⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 9 To 184/02, dostupné v ASPI (ID: JUD234576CZ).

narovnání. Neveřejné zasedání nelze konat, je-li obviněný ve vazbě a jsou-li dány důvody pro vazební zasedání. Je-li obviněný ve vazbě, lze předběžné projednání konat v neveřejném zasedání, je-li splněna některá z podmínek, uvedených v § 73d odst. 3 TŘ.

Veřejné zasedání bude rovněž konáno z důvodu možného sjednání dohody o vině a trestu podle § 186 písm. g), neboť v tomto případě je nutná přítomnost státního zástupce a obviněného.⁵⁷ Soud pak při předběžném projednání obžaloby zjistí stanovisko státního zástupce a obviněného k možnému sjednání dohody o vině a trestu. Konání veřejného zasedání o předběžném projednání obžaloby z důvodu možného sjednání dohody o vině a trestu však nezakládá důvod nutné obhajoby dle § 36 odst. 1 písm. d) TŘ. Ten je dán při „sjednávání dohody o vině a trestu“, zatímco předběžné projednání obžaloby, konané z důvodu dle § 186 písm. g) slouží pouze ke zjištění stanoviska obviněného a státního zástupce, a pod § 36 odst. 1 písm. d) TŘ proto nespadá.⁵⁸

6.2. Složení senátu, předběžně projednávajícího obžalobu

V souvislosti se složením senátu, předběžně projednávajícím obžalobu, je možno zmínit rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1151/2012, ve kterém se soud zabýval tvrzením dovolatelky, že odlišným složením senátu předběžně projednávajícího obžalobu a senátu, který o věci rozhodoval v hlavním líčení, bylo porušeno její právo na zákonného soudce. Dle názoru Nejvyššího soudu však odlišné obsazení senátu při předběžném projednání obžaloby a při hlavním líčení nemůže mít na zákonnost obsazení senátu žádný vliv. Nejvyšší soud zde argumentuje tím, že při zachování zásady ústnosti a bezprostřednosti ve smyslu § 2 odst. 11 a 12 TŘ dochází k naplnění ústavního práva na zákonného soudce, resp. jeho smyslu, neboť důkazy jsou provedeny nikoli během předběžného projednání, nýbrž při hlavním líčení, a pouze při něm je tedy podstatné, aby se složení senátu neměnilo.⁵⁹

⁵⁷ Viz pozn. č. 4, str. 2462.

⁵⁸ Tamtéž, str. 2467.

⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 5 Tdo 1151/2012, dostupné v ASPI (ID: JUD225859CZ).

7. Důvody pro předběžné projednání obžaloby

Jak už bylo řečeno výše, každá podaná obžaloba podléhá obligatornímu přezkumu ze strany předsedy senátu, jehož cílem je posoudit, zda je nutné obžalobu předběžně projednat. Skutečnosti, na které by se měl předseda senátu především zaměřit, jsou uvedeny v § 186 TŘ. Shledá-li pak předseda senátu naplnění některého z těchto důvodů, je povinen předběžné projednání obžaloby nařídit.⁶⁰

Obecně se jedná o důvody, kdy prozatím nejsou dány předpoklady pro nařízení hlavního líčení, nebo lze předpokládat, že k němu vůbec nedojde.⁶¹ Komentář k tomuto ustanovení uvádí, že předběžné projednání lze nařídit i z jiných důvodů než z těch, výslovně uvedených v § 186, a to např. za účelem zjištění, zda obviněný má mít obhájce proto, že vzhledem k jeho tělesné nebo duševní vadě jsou zde pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit, nebo např. o vyloučení skutku do samostatného řízení či naopak o spojení věcí.⁶² Dle Poláka jsou ale naopak důvody v § 186 TŘ vymezeny taxativně.⁶³ Přikláním se však spíše k názoru obsaženému v komentáři, neboť se domnívám, že § 186 TŘ stanoví základní hlediska, kterými se má předseda senátu řídit, pokud rozhoduje o tom, zda nařídí předběžné projednání obžaloby. Nařízení předběžného projednání obžaloby např. proto, že je dán důvod pro vyloučení věci k samostatnému řízení, bych proto obecně nepovažovala za problematické. Tento závěr dle mého názoru více odpovídá smyslu předběžného projednání a považovala bych za nepraktické omezovat důvody pro jeho nařízení pouze na taxativní zákonný výčet. Avšak v případě, že by soud skutečně shledal důvody např. pro vyloučení věci, nemá pro takové rozhodnutí oporu v § 188 TŘ a je otázkou, zda by bylo možno překlenout tento nedostatek pomocí analogie.

Komentář dále jako příklad důvodu, pro který by mohlo být nařízeno předběžné projednání obžaloby, uvádí (s odkazem na § 36 odst. 2 TŘ) skutečnost, že jsou zde důvodné pochybnosti o způsobilosti obviněného náležitě se hájit. Domnívám se však, že nařízení předběžného projednání obžaloby by v tomto případě nijak nešlo nad rámec

⁶⁰ JELÍNEK, Jirí a kol. *Trestní právo procesní: 3. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* 3. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-44-1, str. 568.

⁶¹ Viz pozn. č. 4, str. 2448.

⁶² Tamtéž, str. 2448.

⁶³ POLÁK, Pravoslav. *Lze zastavit trestní stíhání při předběžném projednání obžaloby postupem podle ustanovení §188 odst. 1 písm. c) TrŘ jen pro odlišné hodnocení rozporných důkazů oproti podané obžalobě?* Právní rozhledy 2/1999, str. 81, dostupné online na www.beck-online.cz.

§ 186 TŘ. Dle mého názoru by jej bylo možné subsumovat pod důvod dle § 186 písm. e) TŘ, spočívající v závažném porušení procesních předpisů, neboť se v tomto případě jedná o nedodržení pravidel týkajících se nutné obhajoby.

7.1. Příslušnost jiného soudu (§ 186 písm. a) trestního řádu)

Hledisko soudní příslušnosti by mělo být soudem vždy řešeno jako první. V případě, že je zjištěna nepřislušnost, musí být věc bez dalšího (tj. aniž by se soud zabýval dalšími skutečnostmi) předložena k rozhodnutí o příslušnosti a poté přikázána příslušnému soudu. Teprve tento soud pak přezkoumá obžalobu z ostatních hledisek, čímž je naplněn požadavek, aby obžalobu předběžně projednal soud, který o ní bude konat hlavní líčení.⁶⁴ Pokud tedy soud shledá důvody pro postoupení věci jinému soudu, učiní takové rozhodnutí, aniž by podanou obžalobu dále přezkoumával z dalších hledisek, předpokládaných ustanovením § 186 písm. b) až f) TŘ.⁶⁵ Výjimkou je případ, kdy je obviněný ve vazbě. V takovém případě musí soud vždy dle § 192 TŘ rozhodnout rovněž o dalším trvání vazby, a to i v případě, že hodlá dále předložit věc k rozhodnutí o příslušnosti.⁶⁶

Soud je při předběžném projednání obžaloby povinen zkoumat otázku své příslušnosti z hlediska věcného i místního a nejen pouze z jednoho z těchto hledisek. Výsledkem pak musí být rozhodnutí, vztahující se jak na věcnou, tak i na místní příslušnost. Jestliže soud vysloví např. pouze svou místní nepřislušnost a pouze z toho důvodu věc postoupí jinému soudu, vyplývá z toho, že vůči věcné příslušnosti námitky nevznáší. Jestliže pak o jeho příslušnosti je rozhodnuto příslušným vyšším soudem, nelze znovu za nezměněných skutkových podmínek příslušnost k projednání věci odmítat.⁶⁷

Při zkoumání své příslušnosti není soud vázán právním posouzením skutku v obžalobě, neboť toto posouzení je rovněž předmětem přezkumu. Ve svém rozhodnutí sp. zn. 4 Tz 42/2002 se Nejvyšší soud ČR zabýval otázkou určení příslušnosti ve vztahu

⁶⁴ Viz pozn. č. 4, str. 2449.

⁶⁵ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 10. 1996, sp. zn. 1 Tzn 19/96, dostupné v ASPI (ID: 12665CZ), uveřejněné v časopise Soudní rozhledy 5/1997, str. 127.

⁶⁶ Viz pozn. č. 4, str. 2489.

⁶⁷ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. 11. 1981, sp. zn. Ntd 182/81, dostupné v ASPI (ID: JUD13490CZ).

k výši škody. Ta v daném případě dle výsledků vyšetřování dosahovala výše cca 4.990.000,- Kč.⁶⁸ Obžaloba byla podána k Městskému soudu v Praze, který po jejím předběžném projednání shledal svoji nepřislušnost, neboť výše škody nedosahovala částky 5.000.000,- Kč jakožto škody velkého rozsahu. Nejvyšší soud zde ale řekl, že pokud se částka takto blíží hranici škody velkého rozsahu a tato částka byla v přípravném řízení vyčíslena pouze s určitou pravděpodobností, může soud po předběžném projednání obžaloby předložit spis k rozhodnutí o příslušnosti pouze za určité podmínky. Tou je skutečnost, že při předběžném projednání obžaloby byly zcela odstraněny důvodné pochybnosti o tom, že v průběhu hlavního líčení nebude škoda vyčíslena ve výši, která opětovně založí příslušnost krajského soudu. Pokud však byla v přípravném řízení škoda vyčíslena pouze s určitou pravděpodobností a jsou předpoklady, že její skutečná výše dosáhne částky, zakládající příslušnost krajského soudu, pak krajský soud, který obžalobu předběžně projednává, není z důvodu procesní hospodárnosti oprávněn postupovat dle § 188 odst. 1 písm. a) TŘ.

Postoupit věc při předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. a) TŘ z toho důvodu, že soud posuzuje skutek podle jiného ustanovení trestního zákoníku, lze tedy pouze tehdy, když důkazy shromážděné v přípravném řízení poskytují pro takový postup dostatečný skutkový podklad. V opačném případě soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření, nařídí hlavní líčení, nebo se např. postupem dle § 185 odst. 2 TŘ pokusí spornou otázku vyřešit.⁶⁹

V případě, že soud v rámci předběžného projednání obžaloby zjistí svoji nepřislušnost, postupuje dále podle § 188 odst. 1 písm. a) trestního řádu a předloží věc k rozhodnutí o příslušnosti soudu, který je nejbližše společně nadřízen jemu a soudu, jenž je podle něj příslušný. Tento soud pak rozhoduje usnesením, proti němuž není přípustná stížnost. Je zřejmé, že v režimu tohoto ustanovení postupuje soud pouze v rámci předběžného projednání, a nikoli v případě, že zjistí svoji nepřislušnost až v hlavním líčení.⁷⁰

⁶⁸ Jednalo se o trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby; viz pozn. č. 51.

⁶⁹ Viz pozn. č. 4, str. 2449. Stejně závěry viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 10. 1998, sp. zn. Tzn 127/98, dostupné v ASPI (ID: JUD14167CZ), uveřejněné v časopise Soudní rozhledy 11/1999, str. 378.

⁷⁰ Tato situace byla řešena i Nejvyšším soudem, který uvedl, že po nařízení hlavního líčení již nelze obžalobu předběžně projednávat, a tedy ani postupovat dle § 188 odst. 1 písm. a). Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 6 Tz 62/2004, dostupné v ASPI (ID: JUD28110CZ).

Soud, jemuž byla věc nadřazeným soudem přikázána, je tímto rozhodnutím vázán a v případě, že předseda senátu rozhodne o předběžném projednání obžaloby, nebude již dále hledisko příslušnosti zkoumat.⁷¹ Výjimkou je případ, kdy by se mezitím podstatně změnil skutkový podklad pro zkoumání příslušnosti. To plyne z § 189 TŘ, dle kterého nemůže rozhodnout o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soud, jemuž byla věc přikázána podle § 24 nebo 25 TŘ nadřazeným soudem, ledaže by se skutkový podklad pro posouzení příslušnosti mezitím podstatně změnil. Účelem tohoto ustanovení je zamezit průtahům v řízení, k nimž by jinak mohlo docházet, pokud by soudy měly možnost dále zpochybňovat svoji příslušnost.⁷²

Otázkou, co se v této souvislosti rozumí pojmem „nadřazený soud“, se v několika rozhodnutích zabýval Nejvyšší soud ČR. V rozhodnutí sp. zn. 1 Tzn 38/95⁷³ řešil situaci, kdy krajský soud při předběžném projednání obžaloby postoupil věc okresnímu soudu, který byl podle něj v dané věci příslušný.⁷⁴ Tento soud pak rovněž nařídil předběžné projednání obžaloby, shledal svoji nepřislušnost a věc postoupil vrchnímu soudu k rozhodnutí o příslušnosti. Ten s odkazem na § 189 TŘ určil, že příslušný je okresní soud, neboť nebyl oprávněn svoji nepřislušnost vyslovit. V podané stížnosti pro porušení zákona argumentoval ministr spravedlnosti tím, že vrchní soud nesprávně vyložil ustanovení § 189 TŘ a namítl, že věc nebylo možno posoudit podle tohoto ustanovení, protože mezi krajským soudem jako soudem prvního stupně a okresním soudem v dané věci nebyl procesní vztah nadřizenosti a podřizenosti, neboť oba soudy rozhodovaly v dané věci jako soudy prvního stupně. Ministr spravedlnosti naopak vyjádřil názor, že ustanovení § 189 TŘ upravuje závaznost rozhodnutí v procesních vztazích mezi soudy prvního stupně a soudy druhého stupně. Nejvyšší soud zde ale řekl, že nezáleží, zda jsou soudy v konkrétní věci v postavení soudů prvního a druhého stupně, neboť pojem "nadřazený soud" vyjadřuje takový vztah mezi soudy, který vyplývá obecně z jejich vzájemného postavení v rámci soustavy soudů.

Na toto rozhodnutí následně reagovalo stanovisko pléna Nejvyšší soudu č. Plsn 1/1996, ve kterém byla mj. řešena nejednotnost soudní praxe při posuzování

⁷¹ Viz pozn. č. 4, str. 2476.

⁷² Tamtéž, str. 2497.

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 11. 1995, sp. zn. 1 Tzn 38/95, dostupné v ASPI (ID: JUD5925CZ).

⁷⁴ Dle tehdejšího znění § 188 odst. 1 písm. a) postoupil soud při předběžném projednání obžaloby věc rovnou soudu, který byl podle něj příslušný.

otázky, zda okresní soud je podle § 189 TŘ vázán rozhodnutím svého nadřízeného krajského soudu, který mu věc postoupil při předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. a) TŘ. Dle tohoto stanoviska pojem "nadřízený soud" ("nejblíže společně nadřízený soud"), je-li použit trestním řádem k určení věcné příslušnosti soudu, vychází z organizačních vztahů uvnitř soustavy soudů, nikoli ze vztahů instančních. Vztah nadřízenosti (resp. podřízenosti) je ale dán jen mezi soudem vyššího stupně a soudem nižšího stupně nacházejícím se v jeho obvodu, nikoli však vůči ostatním soudům nižšího stupně, nacházejícím se mimo jeho obvod. Pojem „nadřízený soud“ je tedy obsahově užší než pojem „soud vyššího stupně“, který zahrnuje všechny soudy vyššího stupně bez ohledu na to, zda se soud nižšího stupně nachází v daném případě v jejich obvodu či nikoli.⁷⁵

7.2. Důvody pro postoupení věci jinému orgánu (§ 186 písm. b) trestního řádu)

Toto ustanovení umožňuje soudu za použití § 171 odst. 1 TŘ postoupit věc jinému orgánu, pokud dle výsledků přípravného řízení skutek vykazuje pouze znaky přestupku, jiného správního deliktu či kárného provinění a není tedy dána soudní pravomoc k meritornímu rozhodnutí. Soud tímto rozhodnutím vyjadřuje své odlišné stanovisko k právnímu posouzení věci.⁷⁶ K postoupení věci však lze přistoupit pouze tehdy, je-li věc dostatečně objasněna, není v tomto směru třeba jejího dalšího došetřování a o odchylné právní kvalifikaci, odůvodňující postoupení věci, proto není pochyb.⁷⁷ Má-li však soud pochybnosti o tom, zda jsou dány důvody pro postoupení věci, přichází v úvahu (podobně jako u rozhodování o příslušnosti) vrácení státnímu zástupci k došetření, nařízení hlavního líčení či postup dle § 185 odst. 2 TŘ.

Soud v tomto případě není oprávněn vyslovovat vinu obviněného ze spáchání přestupku, ale omezí se jen na zjištění, že skutek není trestným činem, ale přestupkem (resp. kárným proviněním, jiným správním deliktem) a mohl by být příslušným orgánem takto posouzen. Proto tento orgán ani není při rozhodování vázán právním

⁷⁵ Stanovisko pléna Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 1996, sp. zn. Plsn 1/1996, dostupné v ASPI (ID: JUD206241CZ).

⁷⁶ Viz pozn. č. 4, str. 2450.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27. 9. 1979, sp. zn. 4 Tz 65/79, dostupný online na www.beck-online.cz.

názorem soudu, který mu věc postoupil, a nemusí skutek posoudit jako přestupek nebo kárné provinění. Nemůže ho již ovšem postoupit opětovně orgánům činným v trestním řízení z toho důvodu, že v něm spatřuje trestný čin, protože v tomto směru (tj. že skutek není trestným činem) je právní názor soudu závazný a představuje překážku *rei iudicatae*.⁷⁸

V případě, že senát při předběžném projednání dojde k závěru, že posuzovaný skutek není trestným činem, postupuje dle § 188 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 171 odst. 1 TŘ a postoupí věc jinému orgánu, který je podle něj příslušný k projednání věci. Při rozhodnutí o postoupení věci, týkajícího se vazebně stíhaného obviněného, musí soud zároveň propustit obviněného z vazby. Chce-li soud rozhodnout o postoupení věci, musí napřed zkoumat, zda lze předmětný skutek např. jako přestupek projednat. Soud tedy musí posoudit, zda nedošlo k jeho promlčení. Do běhu promlčecí lhůty nezapočítává dobu, po kterou bylo pro týž skutek vedeno trestní řízení (které začíná již sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, a nikoli okamžikem zahájení trestního stíhání).⁷⁹ Soud dále musí posoudit, zda bude být skutek moci projednán jiným orgánem i z hlediska osoby obviněného, tj. např. zda i nadále trvá poměr (pracovní či služební), který umožňuje uplatnit vůči němu kázeňskou či kárnou pravomoc tohoto orgánu.⁸⁰

7.3. Důvody pro zastavení, přerušení nebo podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 186 písm. c) trestního řádu)

Otázku možného zastavení nebo přerušení trestního stíhání posuzuje senát z hledisek, uvedených v § 172 a 173 TŘ. Zákon zde dává soudu možnost zastavit trestní stíhání a předejít tak neúčelnému konání hlavního líčení, které by jinak skončilo zprošťujícím rozsudkem.⁸¹ Při aplikaci tohoto ustanovení je třeba, aby bylo nepochybné, že se nestal skutek, pro který je vedeno trestní stíhání, což je podmínka

⁷⁸ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 8 Tdo 922/2008, dostupné v ASPI (ID: JUD141717CZ).

⁷⁹ Viz pozn. č. 4, str. 2476. Stejně závěry taktéž usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 8 Tdo 157/2009, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 27/2010, dostupné v ASPI (ID: JUD150870CZ).

⁸⁰ Viz pozn. č. 4, str. 2477.

⁸¹ Tamtéž.

přísnější ve srovnání s podmínkou použití § 226 písm. a) TŘ, kde postačí, že nebylo prokázáno, že se skutek stal.⁸² Rovněž zde tedy platí, že soud k tomuto rozhodnutí může přistoupit pouze v případě, že věc je dostatečně objasněna, tedy v případě, že důkazní materiál je úplný, mezi důkazy nejsou rozpory a ani v následujícím řízení by se nepodařilo zjistit skutečnosti a shromáždit důkazy, které by odůvodňovaly závěr o vině.⁸³ Soud proto postupuje nesprávně, pokud zastaví trestní stíhání za situace, kdy dokazování ve věci není v tomto směru úplné, nebo jestliže jsou mezi důkazy rozpory, které lze odstranit až jejich zhodnocením soudem po jejich provedení v hlavním líčení.⁸⁴ Jestliže byly v přípravném řízení všechny dosažitelné důkazy provedeny, přičemž část důkazů potvrzuje vinu, ale část ji vyvrací, nelze trestní stíhání obviněného zastavit jen proto, že soud hodnotí provedené důkazy odchylně od obžaloby nebo považuje nařízení hlavního líčení za neúčelné. V takovém případě musí soud nařídit a provést hlavní líčení, neboť při předběžném projednání obžaloby nelze důkazy za účelem odstranění rozporů provádět.⁸⁵

S těmito závěry se však neztotožňuje Polák ve svém příspěvku, týkajícím se možnosti soudu zastavit trestní stíhání z toho důvodu, že není prokázáno, že skutek spáchal obviněný (§ 172 odst. 1 písm. c). TŘ). Namítá, že hodnocení důkazů v rámci předběžného projednání obžaloby není v rozporu se základními zásadami trestního řízení, neboť současná právní úprava umožňuje z těchto zásad mnohé výjimky. Dále uvádí, že pokud soud provádí a hodnotí důkazy z hlediska důvodnosti postavení obviněného před soud, musí nutně tyto důkazy hodnotit i z hlediska účelnosti konání hlavního líčení při důkazní nouzi a nemožnosti získat důkazy další. Polák proto navrhuje změnu výkladu příslušných ustanovení „*v tom směru, že důkazy se i ve vztahu k meritu věci mohou provádět a hodnotit ve veřejném zasedání o předběžném projednání obžaloby podle § 235 odst. 2 TŘ, při možnosti využít postup dle § 188 odst. 1 písm. c) TŘ i na případy hodnocení důkazů soudem odchylně od obžaloby*“.⁸⁶

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 18. 6. 1981, sp. zn. 4 Tz 25/81, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 13/1982 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

⁸³ Viz pozn. č. 4, str. 2477.

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 12. 1993, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 37/1994, dostupné v ASPI (ID: JUD4776CZ).

⁸⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 7. 1987, sp. zn. 4 To 36/87, dostupné v ASPI (ID: JUD13918CZ).

⁸⁶ Viz pozn. č. 60.

Dospěje-li soud při předběžném projednání obžaloby k závěru, že jednání obviněného nesplňuje zákonné znaky trestného činu, nemůže trestní stíhání zastavit, aniž by zkoumal, zda by skutek nebylo možno posoudit jako přešupek, kárné provinění či jiný správní delikt, a zda tedy nepřichází v úvahu postoupení věci podle § 188 odst. 1 písm. b) TŘ.⁸⁷

V rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 830/2008⁸⁸ NS vytkl postup soudu nižšího stupně, který při předběžném projednání obžaloby zastavil trestní stíhání z důvodu, že zanikla nebezpečnost činu,⁸⁹ aniž měl spolehlivě zjištěno, zda nejsou dány jiné – pro obviněného příznivější – důvody pro zastavení trestního stíhání. Tento postup soud zdůvodnil tím, že další dokazování by vzhledem k rozsahu trestné činnosti a především dosavadní délce trestního stíhání nebylo účelné. Nejvyšší soud však v daném případě namítl, že zastavil-li soud trestní stíhání obviněných proto, že zanikla nebezpečnost jejich činu, pak měl při takovém závěru vycházet z obsahu spisu a neměla zde v tomto případě mít místo úvaha, zda by bylo či nebylo "účelné" vrátit věc k došetření státnímu zástupci. Pokud se soudu prvního stupně jevílo vrácení věci k došetření státnímu zástupci jako neúčelné, bylo na něm, aby dokazování ve smyslu shora uvedené judikatury v potřebném rozsahu v hlavním líčení doplnil.

7.4. Okolnosti, odůvodňující odchylné právní posouzení skutku (§ 186 písm. d) trestního řádu)

Při přezkumu a případném předběžném projednání obžaloby se soud zabývá skutkem, který je v ní vymezen, přičemž není vázán jeho právní kvalifikací. Proto správná kvalifikace žalovaného skutku jednou z otázek, na kterou se soud musí při předběžném projednání zaměřit. Odchylným právním posouzením se rozumí i posouzení podle téhož paragrafu, avšak jiného odstavce, aliny či písmena, a to podle mírnějšího i přísnějšího ustanovení.⁹⁰ Ze skutečnosti, že soud není právním posouzením skutku v obžalobě vázán, plyne i řešení situace, kterou se ve svém rozhodnutí

⁸⁷ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 3. 1965, sp. zn. 4 To 152/65, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 40/1965 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD349CZ).

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 830/2008, dostupné v ASPI (ID: JUD140759CZ).

⁸⁹ Dle § 65 tehdy účinného trestního zákoníku.

⁹⁰ Viz pozn. č. 4, str. 2450 – 2452.

R 16/2009 zabýval Krajský soud v Hradci Králové – pobočka Pardubice. Jednalo se o případ, kdy bylo trestní stíhání vedeno pro skutek, v němž byl spatřován trestný čin, pro jehož stíhání je nutný souhlas poškozeného, přičemž poškozený tento souhlas vzal zpět. Soud zde k odvolání obžalovaného uvedl, že „i poté, kdy soudu došlo oznámení poškozené, že bere zpět souhlas s trestním stíháním obžalovaného, bylo povinností soudu přezkoumat, zda skutek, pro který bylo vedeno trestní stíhání, tak, jak byl objasněn dosud provedenými důkazy, má být posuzován podle ustanovení použitého v obžalobě, či zda je na místě použít jiné právní posouzení“.⁹¹

Skutečnost, že soud posoudí skutek podle jiného ustanovení, může mít různé důsledky. Odlišná právní kvalifikace může založit věcnou příslušnost jiného soudu, a tedy rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti dle § 188 odst. 1 písm. a) TŘ, nebo mohou vyvstat důvody pro postoupení věci jinému orgánu. Má-li soud za to, že vzhledem k odlišné právní kvalifikaci bude třeba věc ještě blíže objasnit, vrátí ji státnímu zástupci k došetření. V opačném případě, u jednodušších případů, ve kterých si změna právní kvalifikace nevyžádá další došetření, předseda senátu pouze upozorní na možnost odchýlného právního posouzení skutku osoby, kterým se doručuje opis obžaloby. Požadavek na vrácení státnímu zástupci k došetření vznikne zejména tehdy, bude-li novou právní kvalifikací nově založen důvod nutné obhajoby.

7.5. Závažné porušení procesních předpisů (§ 186 písm. e) trestního řádu)

Jedním z důvodů, pro které je nutné nařídit předběžné projednání obžaloby, je skutečnost, že přípravné řízení, které předcházelo podání obžaloby, trpí závažnými procesními vadami, které zpochybňují jeho zákonnost nebo které mají za následek, že k některým úkonům přípravného řízení nelze přihlížet jako k důkazu.⁹² Jedná se o vady, které jsou jednak závažné a zároveň je nelze napravit v řízení před soudem.⁹³

V případě, že soud shledá existenci takových vad, rozhodne dle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, čímž se (po právní moci tohoto rozhodnutí) vrací věc do přípravného řízení. To mj. znamená, že orgány činné

⁹¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 25. 3. 2008, sp. zn. 13 To 90/2008, uveřejněný ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 16/2009 tr., dostupný online na www.beck-online.cz.

⁹² Viz pozn. č. 57, str. 568.

⁹³ Viz pozn. č. 8, str. 507.

v trestním řízení musí nadále respektovat všechny předpisy, které upravují postup v tomto stadiu trestního řízení. Policejní orgán je např. povinen po skončení tohoto došetření znovu upozornit obviněného (resp. pouze ty obviněné, jichž se došetření týká) na možnost prostudovat spis (§ 166 TŘ).⁹⁴ Zákon již nestanoví žádnou lhůtu, ve které je státní zástupce povinen došetření provést. Státní zástupce nemůže obejít pokyn k došetření tím, že podá novou obžalobu, v níž neuplatní skutečnosti, ohledně nichž měl došetření provést. Podání takové obžaloby by bylo důvodem pro opětovné vrácení věci dle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ.⁹⁵

V usnesení o vrácení věci soud uvede důvody, vysvětlující vrácení věci, tj. k jakému závažnému porušení procesních předpisů došlo, a dá státnímu zástupci pokyn, ve kterých směrech je třeba přípravné řízení doplnit, popřípadě které úkony je třeba provést. Jestliže se důvod pro vrácení věci k došetření vyskytuje pouze u jednoho ze skutků, je možné postupovat tak, že se věc vrátí k došetření jen ohledně tohoto skutku a k projednání zbývajících se nařídí hlavní líčení. Podmínkou však je, že skutky budou vyloučeny ze společného řízení.⁹⁶

V odůvodnění usnesení o vrácení věci je soud povinen vymežit důvody, pro které se věc vrací. Proti tomuto rozhodnutí mohou státní zástupce a obviněný podat stížnost, jenž má odkladný účinek. Soud, který o této stížnosti rozhoduje, není vázán důvody, vymezenými soudem prvního stupně, ale je povinen přezkoumat obžalobu celou a může rozhodnout, že věc se vrací k došetření i z jiných důvodů, nebo naopak důvody uvedené v usnesení omezit.⁹⁷ Protože však důvody, pro které byla věc vrácena, nejsou součástí výroku usnesení, nelze se stížností proti takovému usnesení domáhat zrušení jednoho z důvodů, které vedly k vrácení věci, za současného nenapadení ostatních, neboť stížností lze napadnout pouze výrok usnesení, nikoli jeho odůvodnění. Současná právní úprava proto neumožňuje podat stížnost proti rozhodnutí soudu o vrácení věci státnímu zástupci k došetření s návrhem na pouhou redukci důvodů vrácení věci bez toho, že by byl současně napaden samotný výrok tohoto rozhodnutí

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 3. 11. 1982 sp. zn. 1 To 113/82, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 30/1984, dostupné na www.beck-online.cz.

⁹⁵ Viz pozn. č. 4, str. 2493.

⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 12. 1986, sp. zn. 7 tz 50/86, dostupné v ASPI (ID: JUD12496CZ).

⁹⁷ Viz pozn. č. 4, str. 2504.

o vrácení věci.⁹⁸ Souhlasím proto v této souvislosti s řešením, které navrhuje Žďárský⁹⁹, učinit důvody pro vrácení k došetření obligatorní náležitostí výroku usnesení.

Pokud po provedeném došetření státní zástupce opět dojde k závěru o důvodnosti postavení obviněného před soud, podá novou obžalobu. V ní musí zohlednit výsledky provedeného došetření – nestačí tedy, pokud by prohlásil, že trvá na původní obžalobě. Tato obžaloba se za podmínek § 186 TŘ znovu projedná. Po tomto projednání přichází v úvahu opětovné vrácení věci státnímu zástupci k došetření v případě, že nebyly dodrženy pokyny soudu v rozhodnutí o vrácení věci. Pokud by soud v opětovném rozhodnutí o vrácení věci rozšířil své požadavky nad rámec původního rozhodnutí, bylo by toto usnesení v rozporu se zákonem.¹⁰⁰ Z dikce § 195 odst. 1 TŘ dle mého názoru však spíše vyplývá, že nové předběžné projednání obžaloby není obligatorní, neboť soud k němu přistoupí pouze „za podmínek uvedených v § 186“, tj. v případě, nařídí-li to předseda senátu, neboť spatřuje naplnění některého z důvodů dle § 186 TŘ. Toto řešení však považuji za nelogické, neboť po opětovném podání obžaloby by v zájmu rychlosti a efektivity řízení mělo být povinností soudu prověřit, zda státní zástupce splnil pokyny, uvedené v usnesení o vrácení věci. Navrhovala bych proto pozměnit znění § 195 odst. 1 TŘ např. tak, že „obžaloba se znovu předběžně projedná, přičemž soud obžalobu posoudí ze všech hledisek, uvedených v § 186“.

Při hodnocení starší judikatury, týkající se důvodů, pro které lze vrátit věc státnímu zástupci k došetření, je třeba zohlednit novelu TŘ č. 265/2001 Sb., která znamenala zásadní změnu poměru přípravného řízení a řízení před soudem a s tím související omezení možnosti vracet věc státnímu zástupci k došetření.¹⁰¹ Možnost vrátit věc státnímu zástupci byla rovněž poznamenána novelou TŘ č. 292/1993 Sb., která omezila důvody pro vrácení státnímu zástupci k došetření právě pouze na vady závažné. Dřívější judikaturu je proto třeba posuzovat i s přihlédnutím k této změně, neboť v původním znění TŘ stanovil, že věc se vrací státnímu zástupci, je-li toho třeba k odstranění vad přípravného řízení (tj. nikoli pouze vad závažných).

⁹⁸ ŽĎÁRSKÝ, Zbyněk. *K vrácení věci státnímu zástupci k došetření*. Trestněprávní revue 4/2003, str. 116, dostupné online na www.beck-online.cz.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. 3 Tz 83/2001, dostupný v ASPI (ID: JUD24893CZ).

¹⁰¹ Viz pozn. č. 4, str. 2489.

Závažnou vadou přípravného řízení, resp. podané obžaloby, je v první řadě skutečnost, že obžaloba byla podána pro skutek, pro který nebylo řádně zahájeno trestní stíhání. Jedná se o případy, kdy trestní stíhání bylo zahájeno pro jiný skutek, či pro méně skutků než pro jaké je podána obžaloba, a rovněž o případy, kdy trestní stíhání řádně zahájeno nebylo, neboť usnesení o jeho zahájení nebylo obviněnému řádně doručeno. Závažnou vadou, kterou nelze odstranit v řízení před soudem, je rovněž případ, kdy skutek v obžalobě je vymezen pouze nejasně, za použití nekonkrétních pojmů, příp. nejsou uvedeny jeho základní náležitosti (tj. místo, čas a způsob jeho spáchání),¹⁰² příp. že účastenství obviněného je formulováno pouze slovy „účastnil se činnosti“ s odkazem na popis skutku hlavního pachatele.¹⁰³ Lze dovodit, že i po výše uvedené novele TŘ budou vady v zahájení trestního stíhání nadále považovány za závažné procesní vady ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e) TŘ. Závažnou vadou přípravného řízení je rovněž případ, kdy státní zástupce v obžalobě vymezí popis skutku tak, že do něj zahrne také jednání, ve kterém obviněný pokračuje i v době po sdělení obvinění a které je proto třeba posuzovat jako nový skutek, aniž by pro toto jednání bylo obviněnému sděleno obvinění.¹⁰⁴ Na tom, že tyto skutečnosti jsou závažnými vadami přípravného řízení, se judikatura shoduje, a to i v novějších rozhodnutích.¹⁰⁵

V rozhodnutí sp. zn. 6 Tz 24/74 nebyla za důvod pro vrácení věci považována skutečnost, že obžaloba pro skutek naplňující znaky verbálního trestného činu (útoku na veřejného činitele podle tehdy účinného trestního zákona) neobsahovala doslovné znění hrubě urážlivých výroků, které měl obviněný použít. Soud zde uvedl, že postačí, je-li skutek v obžalobě vymezen co do místa, času a způsobu spáchání, a ohledně doslovného znění výroků, pronesených obviněným, postačí odkázat na obsah spisu.¹⁰⁶

¹⁰² Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. 3 To 89/2003, dostupné v ASPI (ID: JUD198930CZ).

¹⁰³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 8. 2000, sp. zn. 1 To 66/2000, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 39/2001 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

¹⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 7. 1999 sp. zn. 12 To 86/99, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod sp. zn. R 38/2000 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

¹⁰⁵ Srov. dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. 4 Tz 82/2007, dostupný v ASPI (ID: JUD105274CZ). V něm NS posuzoval případ, kdy byla podána obžaloba mj. pro dva skutky, pro které nebyly uvedeny v usnesení o zahájení trestního stíhání. Dále pak např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 7. 1999 sp. zn. 12 To 86/99, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 38/2000 tr., dostupné online na www.beck-online.cz, dle kterého je na úkor řádného zahájení trestního stíhání je rovněž skutečnost, že do vymezení skutku v obžalobě je zahrnuto také jednání, ve kterém obviněný pokračuje i v době po sdělení obvinění.

¹⁰⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16. 4. 1974, sp. zn. 6 Tz 24/74, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 48/1975 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

S tímto názorem se ztotožňuje i komentářová literatura, kdy uvádí, že „u verbálních trestných činů není třeba uvádět konkrétní závadné výroky, ale ve skutkové větě postačí uvést obecnou charakteristiku takových výroků.“¹⁰⁷

Odborná literatura považuje za důvod pro vrácení věci i skutečnost, že obviněnému nebo jeho obhájci nebylo umožněno prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.¹⁰⁸ Judikatura však v tomto ohledu není jednotná. Vrchní soud v Praze řekl, že neupozornění obhájce obviněného na možnost prostudovat vyšetřovací spis je závažnou vadou přípravného řízení.¹⁰⁹ Za vadu řízení považoval soud i skutečnost, že obviněnému nebyl při prostudování spisu předložen celý spis¹¹⁰ nebo že mu nebyl k prostudování spisu poskytnut dostatek času.¹¹¹ Aktuálnější rozhodnutí NS sp. zn. 3 Tdo 174/2013 však pracuje s argumentem, že „důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ není vada spočívající v tom, že obviněný a jeho obhájce nebyli v přípravném řízení seznámeni se spisem. Tuto vadu lze totiž bez větších obtíží odstranit v řízení před soudem.“¹¹² S uvedeným názorem NS však nesouhlasím, neboť si nemyslím, že vadu spočívající v tom, že obviněnému nebyla dána možnost prostudovat po skončení vyšetřování spis, umožňuje zákon v řízení před soudem napravit. Zejména pak ve složitějších kauzách, ve kterých je spisový materiál rozsáhlý, bych navíc považovala za velice problematické a neefektivní pokoušet se odstranit tento nedostatek až v průběhu hlavního líčení.

Je-li v řízení přibrán znalec, je důvodem pro vrácení věci k došetření skutečnost, že obviněnému nebylo usnesení o přibrání znalce řádně oznámeno a ten proto neměl možnost podat proti němu stížnost.¹¹³ Závažnou procesní vadou je také přibrání takového znalce, který nemá dostatečnou odbornou kvalifikaci, a to ani v případě, že

¹⁰⁷ Viz pozn. č. 4, str. 2306.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 2481, obdobně viz pozn. č. 8, str. 508.

¹⁰⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 3. 1994, sp. zn. 11 To 38/94, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 6/1995 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD5023CZ).

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze 14. 9. 1990, sp. zn. 5 To 46/90, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 15/1991 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD3606CZ).

¹¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 7. 1997, sp. zn. 12 To 76/97, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 50/1998, dostupné v ASPI (ID: JUD10711CZ).

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 3 Tdo 174/2013, dostupné v ASPI (ID: JUD232602CZ). Obdobné závěry viz i usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. 3 Tdo 256/2011, dostupné v ASPI (ID: JUD204060CZ).

¹¹³ Usnesení Vrchního soudu v Praze z 30. 6. 1993, sp. zn. 3 To 43/93, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 47/1993 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD4526CZ).

si doplňuje požadované vzdělání potřebné pro výkon znalecké činnosti a v krátké době lze očekávat ukončení tohoto vzdělání.¹¹⁴

Judikatura se rovněž věnuje dodržování speciálních ustanovení o výslechu osob dětí a mladistvých. Vada přípravného řízení záleží v tom, že výslech svědka mladšího patnácti let byl proveden bez dodržení podmínek stanovených v § 102 odst. 1 TŘ není zhojena tím, že tato osoba mezitím dovršila patnáctý rok věku. Taková vada může být důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. e). Bez odstranění této vady nemůže být takový důkaz použit před soudem. Uvedené důsledky však nemá vada přípravného řízení zálejší jen v tom, že osobě mladší než patnáct let bylo poučení výslechem svědka dáno ve formě a v rozsahu odpovídajícím obecným ustanovením o výslechu svědka, a nikoli podle zvláštního ustanovení pro osoby mladší patnácti let, pokud je z okolností případu zřejmé, že svědkovi bylo v rámci poučení vysvětleno, jaký význam má jeho výpověď, a že jeho povinností je poskytnout úplnou a pravdivou výpověď.¹¹⁵

Důvodem pro vrácení věci je rovněž případ, kdy nebyla dodržena ustanovení o nutné obhajobě, tj. případ, kdy obviněný neměl obhájce, ačkoli šlo o případ nutné obhajoby. V rozhodnutí R 60/1972 shledal Nejvyšší soud ČSSR porušením zákona i postup vyšetřovatele, který požádal o ustanovení obhájce obviněnému až měsíc po sdělení obvinění, přičemž v průběhu této doby bylo ve věci provedeno několik zásadních úkonů.¹¹⁶ Porušením práva na obhajobu je také případ, kdy obhájce není předem vyrozuměn o konání úkonu, ačkoli požádal o účast na všech vyšetřovacích úkonech. Důvodem pro vrácení věci je pak skutečnost, že takto provedený úkon je pro rozhodnutí soudu významný a obviněný trvá na jeho zopakování za účasti obhájce.¹¹⁷

Ve svém starším rozhodnutí sp. zn. 7 Tz 85/65 se Nejvyšší soud ČSR zabýval případem, kdy byli v přípravném řízení jako svědci vyslechnuti příbuzní obviněného a nebyli dle § 100 odst. 2 TŘ poučeni o možnosti odepřít výpověď. Soud toto označil

¹¹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15. 7. 1985, sp. zn. 4 To 42/85, dostupné v ASPI (ID:JUD12523CZ).

¹¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 1993, sp. zn. 7 To 181/93, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 11/1994 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD 4560CZ).

¹¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR, sp. zn. 2 Tzf 1/72, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 60/1972 tr., dostupné online na www.beck-online.cz. Stejně závěry viz Zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. 10. 1973 sp. zn. Tpjf 51/72, uveřejněná ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 62/1973, dostupná online na www.beck-online.cz.

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 9. 1987, sp. zn. 11 To 73/8, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 43/1989, dostupné v ASPI (ID: JUD3405CZ).

za vadu přípravného řízení opravňující soud k vrácení věci k došetření, avšak připustil rovněž možnost napravit tuto vadu opětovným výsledkem příbuzných před soudem.¹¹⁸ Obdobná situace byla Nejvyšším soudem ČSR řešena v rozhodnutí sp. zn. 4 To 3/86, kde se jednalo o případ, kdy policejní orgán před započítím výslechu poškozené a její matky neměl dostatečně zjištěno, jaký je vztah mezi těmito svědkyněmi a obviněným, neboť bylo důvodné domnívat se, že matka poškozené je družkou obviněného. Jako taková pak nebyla poučena dle § 100 odst. 2 TŘ. Nezbytným důsledkem takového postupu bylo dle soudu vrácení věci k došetření.¹¹⁹ Vzhledem k tomu, že se jedná o starší rozhodnutí, je otázkou, zda se jejich závěry uplatní i nyní. Již z odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 7 Tz 85/65 lze dle mého názoru dovodit, že spíše nikoli. Pokud soud v době, kdy důvodem pro vrácení věci byly obecně vady přípravného řízení (a nikoli jen vady závažné, jako je tomu v aktuálně účinné právní úpravě) připustil možnost zhojení vady v poučení svědků dle § 100 odst. 2 TŘ v hlavním líčení, uplatní se tyto závěry tím spíše nyní, kdy je okruh vad přípravného řízení, odůvodňujících vrácení věci, omezený. Nebude-li svědek poučen dle § 100 odst. 2 TŘ a neodmítne vypovídat, může výpověď odmítnout při hlavním líčení, ve kterém jej soud řádně poučí. Protokol o dřívějším výslechu tohoto svědka pak nebude moci být v hlavním líčení přečten (§ 211 odst. 4 TŘ).

Důvodem pro vrácení věci je rovněž skutečnost, že bylo řízení vedeno jako řízení proti uprchlému, ačkoli soud neshledá pro tento postup naplnění zákonných podmínek.¹²⁰ Okolnost, že obviněný, který se v průběhu přípravného řízení zdržoval v cizině a bylo proti němu vedeno řízení proti uprchlému, se po podání obžaloby vrátil na území republiky, však vrácení věci k došetření neodůvodňuje.¹²¹

Z výše popsanych příkladů je zřejmé, že možnost vrátit věc státnímu zástupci k došetření směřuje obecně k nápravě vad přípravného řízení, kterými bylo zkráceno právo obviněného na obhajobu. Je proto otázkou, do jaké míry odůvodňují vrácení věci vady, kterými byl dotčen poškozený, příp. zúčastněná osoba. Odborná a komentářová

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 3. 2. 1966, sp. zn. 7 Tz 85/65, uveřejněný ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 21/1966 tr., dostupný online na www.beck-online.cz.

¹¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. 2. 1986, sp. zn. 4 To 3/86, dostupné v ASPI (ID: JUD14075CZ).

¹²⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 8. 1970, sp. zn. Tzv 28/70, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 4/1971 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

¹²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR z 29. 7. 1971, sp. zn. 2 Tz 50/71, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 43/1972 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

literatura porušení práv poškozeného jakožto důvod pro vrácení věci neuvádí. Ve stanovisku č. Pls 3/67 Nejvyšší soud mj. uvedl, že „[n]edostatkem odůvodňujícím vrácení věci prokurátoru k došetření může být např. okolnost, že poškozený nebyl řádně poučen o právech poškozeného a neuvedl proto důvod a výši svého nároku na náhradu škody.“¹²² V jiném rozhodnutí však Nejvyšší soud ČSSR uvedl, že skutečnost, že poškozený nebyl v přípravném řízení poučen, není v odvolacím řízení za použití § 260 TŘ důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci.¹²³ Obdobné závěry lze nalézt v rozhodnutí Krajského soudu v Plzni, které uvádí, že nedostatek v poučení lze zhojit i v hlavním líčení a jako takový tedy není důvodem pro vrácení věci k došetření.¹²⁴ Za závažnou vadu rovněž nebylo shledáno, že poškozený neznalý českého jazyka nebyl v přípravném řízení vyslechnut tlumočnickem, zapsaným do seznamu tlumočnicků.¹²⁵ S uvedenými závěry se ztotožňuji. Nedostatek poučení poškozeného je dle mého názoru vadou, kterou lze bez větších obtíží napravit v hlavním líčení. Poškozený má tak stále možnost do zahájení dokazování uplatnit svůj nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Poněkud problematickou může být skutečnost, že z tohoto návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy uplatňuje nebo z jakých důvodů a v jakém rozsahu se uplatňuje nárok na vydání bezdůvodného obohacení, přičemž tyto důvody je poškozený povinen doložit (srov. § 43 odst. 3 TŘ). Domnívám se, že na toto „důkazní břemeno“ poškozený zpravidla nebude bez předchozího poučení připraven. Soud zde ale může poškozenému poskytnout dodatečnou lhůtu pro doplnění podkladů, čímž by měl být pro nápravu této vady přípravného řízení dán prostor.

¹²² Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. 2. 1967, sp. zn. Pls 3/67, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 7/1967, dostupné v ASPI (ID: JUD8016CZ).

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 1. 4. 1974, sp. zn. Tzv 10/74, uveřejněný ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 29/1974 tr., dostupný online na www.beck-online.cz.

¹²⁴ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 2. 1997, sp. zn. 6 To 51/97, uveřejněné v časopise Soudní rozhledy č. 6/1997 pod č. 96.

¹²⁵ Viz pozn. č. 4, str. 2495.

7.6. Nedostatečné objasnění základních skutkových okolností (§ 186 písm. f) trestního řádu)

Důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření za použití § 188 odst. 1 písm. e) je také skutečnost, že ve věci nebyly dostatečně objasněny základní skutkové okolnosti, bez kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení. Tak to tomu bude tehdy, když soud nemá k dispozici spolehlivý podklad pro řešení otázky, zda je obviněný stavěn před soud důvodně.¹²⁶

I v souvislosti s tímto důvodem je nutné v první řadě uvést obě novely, které byly zmíněny v předchozí podkapitole. Novelou TŘ č. 292/1993 Sb. byla tzv. zásada objektivní pravdy (která požadovala, aby byl zjištěn úplný skutkový stav věci) nahrazena zásadou zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností.¹²⁷ Byl proto opuštěn požadavek na nepochybná a úplná skutková zjištění, který vedl v přípravném řízení k nadbytečnému dokazování ke každé, i bezvýznamné okolnosti. Po této novele mezi hlediska, která je nutno objasnit, již nepatří skutečnosti, které jsou rozhodující pro rozhodnutí o uplatněném nároku na náhradu škody. Skutečnosti, týkající se přesného zjištění škody, nemajetkové újmy nebo rozsahu bezdůvodného obohacení lze považovat za základní zpravidla jen tehdy, jsou-li rozhodující pro určení, zda byly naplněny znaky skutkové podstaty (vč. znaků kvalifikované skutkové podstaty).¹²⁸

Novela TŘ č. 265/2001 Sb. pak stanovila, že důvodem pro vrácení věci k došetření je pouze nedostatek v objasnění základních skutkových okolností, bez kterých není možno ve věci rozhodnout. Možnost vrátit věc z tohoto důvodu státnímu zástupci k došetření byla omezena na případy, kdy by došetření chybějících skutkových okolností při hlavním líčení bylo spojeno s výraznými obtížemi, spočívajícími např. v tom, že by soud musel provádět došetření za cenu opakovaného odročování hlavního líčení. Naopak nedostatky přípravného řízení, spočívající v tom, že policejní orgán neprovedl důkazy, které soud může provést stejně rychle, nejsou důvodem pro vrácení

¹²⁶ Viz pozn. č. 4, str. 2479.

¹²⁷ Tamtéž, str. 35.

¹²⁸ Tamtéž, str. 2483.

věci.¹²⁹ I tato změna je projevem příklonu k tzv. slabému typu přípravného řízení, kterým byla právě tato novela TR.

Vodítkem k tomu, co se rozumí základními skutkovými okolnostmi, může být § 89 odst. 1 TR, který stanoví, které skutečnosti je třeba v trestním stíhání zejména dokazovat. V obecné rovině shrnul požadavky na objasnění věci NS ve svém rozhodnutí sp. zn. 4 Tz 54/2002, kde uvedl, že *„věc je dostatečným způsobem objasněna zpravidla tehdy, jestliže výsledky přípravného řízení prokazují skutečnosti, jež naplňují všechny znaky trestného činu uvedeného v obžalobě, byly-li objasněny okolnosti týkající se stupně nebezpečnosti činu pro společnost a poměrů obviněného, byla-li prověřena jeho obhajoba, zjištěny okolnosti rozhodné pro stanovení druhu a výměry event. trestu či ochranného opatření a příp. nároku poškozeného na náhradu škody“*. Soud dále doplnil, že *„pokud se podaná obžaloba opírá o výpovědi osob, které nebyly učiněny v procesním postavení svědků, není tato skutečnost sama o sobě procesní vadou přípravného řízení a stejně tak neznamená, že by věc z tohoto důvodu nebyla dostatečným způsobem objasněna.“*¹³⁰ Pro podání obžaloby je tedy dostačující, jestliže lze předpokládat, že výsledky svědků, které budou provedeny při hlavním líčení, obviněného usvědčí.

V případě, že soud při předběžném projednání obžaloby dojde k závěru, že nebyly v potřebném rozsahu objasněny základní skutkové okolnosti, rozhodne za použití § 188 odst. 1 písm. e) o vrácení věci státnímu zástupci k došetření. Proti tomuto rozhodnutí lze podat stížnost, pro kterou platí vše, co bylo řečeno v předchozí podkapitole u vrácení k došetření pro závažné procesní vady. Soud, který o stížnosti rozhoduje, je pouze povinen přezkoumat její důvodnost a není oprávněn sám dokazování jakkoli doplňovat.¹³¹

Důvodem pro vrácení k došetření jsou tedy nedostatky ve zjištění základních skutkových okolností. Za takovou okolnost byla rozhodnutími NS považována skutečnost, že nebyl dostatečně objasněn následek činu¹³² a totožnost obviněného.¹³³

¹²⁹ Viz pozn. č. 5, str. 595

¹³⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 54/2002, dostupné v ASPI (ID: JUD27879CZ).

¹³¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 5. 10. 1989 sp. zn. 4 Tz 38/89, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 52/1990 tr., dostupný v ASPI (ID: JUD3526CZ).

¹³² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 1. 9. 1965, sp. zn. 10 Tz 45/65, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 58/1965 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD367CZ).

Pokud by se však jednalo o důkaz, který je v danou chvíli neproveditelný (v posuzovaném případě se jednalo o dědičně biologickou zkoušku, která je proveditelná až ve dvou letech věku dítěte¹³⁴), není tato okolnost důvodem pro vrácení k došetření, neboť takový postup by byl v rozporu se zásadou rychlosti řízení.

Dle Vrchního soudu v Praze může být důvodem pro vrácení k došetření i neprovedení rekognice se svědky, kteří mají usvědčovat pachatele.¹³⁵ Jak zde soud příléhavě zdůvodnil, rekognice je náročný vyšetřovací úkon, který je navíc standardně prováděn v přípravném řízení, a není proto důvod přesouvat jeho provedení na soud.

Za základní považoval Vrchní soud v Praze i skutečnost, že nebyla objasněna výše škody u trestného činu loupeže, čímž nebylo jisté, zda skutek nenaplnuje znaky kvalifikované skutkové podstaty. Postup státního zástupce, který za použití zásady *in dubio pro reo* v obžalobě zahrnul pouze nižší škodu, ke které se obvinění doznali, nepovažoval soud za správný.¹³⁶ Ve stejném rozhodnutí soud uvedl, že takovou základní skutečností je i spis o předchozím odsouzení obviněného za účelem posouzení, zda se jedná o zvlášť nebezpečného recidivistu.¹³⁷

Další základní skutečností je otázka příčetnosti obviněného. I po novele TŘ č. 265/2001 Sb. budou nedostatky v objasnění příčetnosti obviněného v době činu důvodem k vrácení věci státnímu zástupci. Před vrácením věci státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ ve znění od 1. 1. 2002 je však nezbytné, aby soud zvážil, zda je ve smyslu citovaného ustanovení splněna kumulativní podmínka pro vrácení věci k došetření, tj. aby v řízení před soudem takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení. Není-li takový závěr vzhledem k rozsahu a způsobu došetření konkrétního případu opodstatněný, je na místě, aby soud došetřil věc sám.¹³⁸

¹³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 4. 1992, sp. zn. 11 Tz 8/92, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 9/1993 tr., dostupné online na www-beck-online.cz.

¹³⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 10. 10. 1985, sp. zn. 4 To 58/85, dostupné v ASPI (ID: JUD12518CZ).

¹³⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 2 To 181/02, dostupné v ASPI (ID: JUD234599CZ).

¹³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 1994, sp. zn. 1 To 37/94, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 41/1994 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD4783CZ).

¹³⁷ Ve smyslu § 41 trestního zákona č. 140/1961 Sb.

¹³⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 33/2002, dostupné v ASPI (ID: JUD73443CZ).

Soudy se rovněž opakovaně zabývaly otázkou, jak postupovat, jsou-li mezi důkazy podstatné rozpory. Důvodem pro vrácení věci pak není případ, kdy by rozpory mezi důkazy nebylo možno odstranit v přípravném řízení jejich opakovaným provedením, nebo opatřením jiných důkazů. Soud je v této situaci povinen nařídít hlavní líčení, důkazy provést a na základě jejich zhodnocení sám rozhodnout.¹³⁹

¹³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze z 11. 6. 1993, sp. zn. 5 To 29/93, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 49/1993 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD4528CZ).

8. Rozhodování o dalším trvání vazby

Ustanovení § 192 TŘ stanoví, že je-li obviněný ve vazbě, rozhodne soud při předběžném projednání obžaloby vždy také o dalším trvání vazby. Soud zde tedy o vazbě rozhoduje obligatorně, i bez návrhu státního zástupce, a zpravidla jedním usnesením zároveň o vazbě i o některém z rozhodnutí dle § 188 TŘ.¹⁴⁰ Ve svém stanovisku sp. zn. Tpj 99/84 zhodnotil NS jako správný postup těch soudů, které „ve výroku, že vazba nadále trvá, uvádějí též důvod vazby (§ 67 TŘ) zejména v případech, kdy se změnilы důvody, pro které byl obviněný vzat do vazby v přípravném řízení.“¹⁴¹

Dle § 72 odst. 3 rozhodne soud do 30 dnů ode dne, kdy k němu byla podána obžaloba, o dalším trvání vazby. Rozhodne-li tedy soud o trvání vazby v rámci předběžného projednání obžaloby (při současném dodržení 30denní lhůty), je tímto rozhodnutím naplněn požadavek § 72 odst. 3 TŘ a není třeba ve smyslu tohoto ustanovení rozhodovat znovu. Jak uvedl ÚS, požadovat, aby soud o vazbě rozhodl znovu, tentokrát s výslovným odkazem na § 72 odst. 3 TŘ,¹⁴² by bylo nadbytečné a příliš formalistické.¹⁴³

V rozhodnutí sp. zn. 7 To 115/2000 se Vrchní soud v Praze zabýval otázkou, zda má soud rozhodovat o dalším trvání vazby ve smyslu § 192 TŘ i tehdy, pokud při předběžném projednání obžaloby neučiní žádné rozhodnutí dle § 188 TŘ, ale nařídí ve věci hlavní líčení. Soud se zde přiklonil k názoru, že nikoli, kdy v citovaném rozhodnutí mj. uvedl, že rozhodnutí o vazbě dle § 192 TŘ je obligatorně spojeno s tím, že soud učiní některé z rozhodnutí ve smyslu § 188 TŘ.¹⁴⁴ Přikláním se však jednoznačně k názoru, uvedeném v komentářové literatuře, že „je-li výsledkem předběžného projednání obžaloby rozhodnutí senátu, že ve věci bude nařízeno hlavní líčení, bude vydáno rozhodnutí podle § 192 a § 72 odst. 3 (...)“.¹⁴⁵ Domnívám se totiž, že výše uvedený názor Vrchního soudu v Praze jde zcela proti jazykovému výkladu § 192 TŘ, který stanoví povinnost rozhodnout o dalším trvání vazby při předběžném projednání

¹⁴⁰ Viz pozn. č. 4, str. 2508.

¹⁴¹ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 3. 7. 1984, sp. zn. Tpj 99/84, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 31/1984, dostupné v ASPI (ID: JUD14502CZ).

¹⁴² Dle původní právní úpravy se jednalo o § 71 odst. 5 TŘ, a na toto ustanovení je v citovaném nálezu odkazováno.

¹⁴³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. IV. ÚS 253/03, dostupný online na www.nalus.usoud.cz.

¹⁴⁴ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 8. 2000, sp. zn. 7 To 115/2000, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. 24/2001, dostupné v ASPI (ID: JUD22414CZ).

¹⁴⁵ Viz pozn. č. 4, str. 2507.

obžaloby vždy, aniž by tuto povinnost omezoval pouze na případy, kdy soud učiní některé z rozhodnutí, předpokládaných v § 188 TŘ.

Je-li v případě vazebně stíhaného obviněného věc vrácena státnímu zástupci k došetření, nezačíná běžet nové přípravné řízení, ale věc se do přípravného řízení vrací (viz § 191 odst. 2 TŘ). Původně byl však soudy zastáván názor opačný, tedy že při vrácení věci státnímu zástupci k došetření běží lhůty pro rozhodnutí o dalším trvání vazby znovu od počátku a není proto nutné rozhodovat o jejich prodloužení, avšak doba trvání vazby se započítává do celkové přípustné doby trvání vazby.¹⁴⁶ Ústavní soud však uvedl, že „*po vrácení věci státnímu zástupci k došetření (...) nezačíná přípravné řízení nové, nýbrž pokračuje, a to ve stadiu přípravného řízení. Z tohoto důvodu se na ně vztahuje časové vymezení, vyplývající z příslušných rozhodnutí soudů o vzetí do vazby, resp. o prodloužení vazby, a to právě ve vztahu k prvotnímu omezení osobní svobody.*“¹⁴⁷

Při vrácení věci k došetření za současného rozhodnutí o dalším trvání vazby je nutné zároveň konkrétně stanovit nezbytně nutnou dobu vazby. Pokud již byla nejvyšší přípustná celková doba trvání vazby připadající na přípravné řízení vyčerpána v přípravném řízení proběhlém před podáním obžaloby, kterou soud v předběžném projednání přezkoumává, nemůže rozhodnout o ponechání obviněného ve vazbě, ale musí rozhodnout o jeho propuštění z vazby na svobodu.¹⁴⁸ Pokud však celková doba trvání vazby obviněného ve smyslu § 72a odst. 1 a 2 TŘ stanovená pro přípravné řízení ještě nebyla v předchozím přípravném řízení vyčerpána, pak běh lhůty trvání vazby v přípravném řízení po doručení spisu státnímu zástupci pokračuje. K době trvání vazby od právní moci usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření do doručení spisu státnímu zástupci se nepřihlíží.¹⁴⁹

Při rozhodování o dalším trvání vazby za současného vrácení věci státnímu zástupci k došetření je třeba zvažovat, zda soudem požadované došetření je takového charakteru, že by i nadále hrozilo, že bude vazebně stíhaný obviněný působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo obviněné. Vrchní soud v rozhodnutí 11 Tz 51/92 uvedl, že

¹⁴⁶ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 20/94, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 27/1994, dostupné online na www.beck-online.cz.

¹⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 1997, sp. zn. III. ÚS 337/97, dostupný online na www.nalus.usoud.cz.

¹⁴⁸ Viz pozn. č. 4, str. 855 - 856.

¹⁴⁹ Tamtéž.

vrácení věci k došetření pro nedostatek objasnění skutkových okolností nutně neznamená, že by nadále trvaly důvody koluzní vazby, ale je třeba vždy posuzovat, zda je dána důvodná obava, že by obviněný mohl došetření věci mařit. Taková obava např. nebude dána v případě, že je třeba došetřit věc pouze znaleckým posudkem nebo doplněním výslechu svědků, kteří již jednou vyslechnuti byli, a jejichž výpověď směřuje spíše k jiným spoluobviněným.¹⁵⁰

Proti rozhodnutí o dalším trvání vazby je přípustná stížnost. V usnesení, kterým je takto o vazbě rozhodováno za současného rozhodnutí jedním ze způsobů dle § 188 TŘ je proto třeba v poučení rozlišit režim stížnosti proti těmto jednotlivým výrokům, zejména s ohledem na to, že okruh oprávněných osob u stížnosti proti rozhodnutí o vazbě je širší než u stížnosti dle § 188 odst. 3 TŘ.

¹⁵⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze z 15. 1. 1993 sp. zn. 11 Tz 51/92, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. 30/1993 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.

9. Užívání předběžného projednání obžaloby v praxi – výzkumná část

Jak bylo předesláno v úvodu práce, tato část bude zaměřena na osvětlení výsledků výzkumu, který byl učiněn formou dotazování soudů. Soudům byla zaslána žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jejímž cílem bylo získat statistická data o celkovém počtu případů, ve kterých bylo v letech 1997 – 2001 a 2011 – 2015 předběžné projednání obžaloby nařízeno, jak často byly obžaloby projednávány ve veřejném zasedání, pro které z důvodů dle § 186 TŘ a jak častý byl postup, kdy věc byla po předběžném projednání obžaloby vrácena státnímu zástupci dle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ k došetření.

Od dotázaných soudů byla získána data pouze za druhé sledované období, tj. za roky 2011 – 2015. Za období 1997 – 2001 nemají soudy požadované statistické údaje v elektronické podobě a bylo by proto nutné fyzicky studovat jednotlivé spisy.

Získány byly údaje o celkových počtech případů. Z nich pak byla vypočtena procentuální četnost případů, přičemž do výpočtu byly zahrnuty jen trestní věci, rozhodované v senátu, a nikoli věci samosoudcovské.¹⁵¹ Relevantní, statisticky zpracovatelné údaje byly získány od 50 soudů z celkového počtu 99.¹⁵²

9.1. Četnost případů, kdy je nařizováno předběžné projednání obžaloby

V úvodu lze obecně říci, že počet případů, kdy je předběžné projednání obžaloby nařizováno, je velmi malý, přičemž tento počet se za posledních 5 let pohyboval od 1,6 % do 3,8 % z celkového nápadu senátních trestních věcí.¹⁵³ Menší odchylky (směrem k častějšímu výskytu) byly zaznamenány v letech 2013 a 2015. Tento výkyv je ale způsoben několika málo soudy s nízkým nápadem, které ačkoli předběžných projednání nařídily jen několik, tvořily tyto případy velké procento z celkového počtu

¹⁵¹ Informace o tom, kolik trestních věcí bylo senátních a kolik samosoudcovských, byly čerpány ze Statistických přehledů soudních agend, vydaných pro každý rok Ministerstvem spravedlnosti ČR, které jsou dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>.

¹⁵² Započítány jsou všechny soudy okresní (obvodní) a krajské.

¹⁵³ Jednotlivé sledované roky: 2011 – 1,8 %; 2012 – 1,6 %; 2013 – 3,1 %, 2014 – 1,6 %, 2015 – 3,8 %.

věcí.¹⁵⁴ Uvedené procentuální údaje pak tvoří aritmetický průměr soudů, které poskytly relevantní údaje a které byly proto do posuzovaného vzorku zahrnuty.

Mezi jednotlivými soudy lze sledovat výrazné odchylky v tom, jak často předběžné projednání užívají. Zjištěno bylo velké procento soudů, které za sledované období nevyužily tento postup ani v jedné věci.¹⁵⁵ Ve většině posuzovaných let lze vysledovat, že o něco více je předběžné projednání obžaloby využíváno u krajských soudů (jako soudů prvního stupně) než u soudů okresních.

Nabízí se nutně otázka, proč je celkový počet konaných předběžných projednání takto nízký. Příkláním se spíše k tomu vysvětlení, že většina obžalob je podána důvodně a předcházející přípravné řízení pravděpodobně zpravidla nevykazuje takové vady, které by nebylo možno odstranit v hlavním líčení, nebo pro které by hlavní líčení vůbec nebylo možno konat.

Vzhledem k tomu, že procesní stadium předběžného projednání je v českém trestním řádu obsaženo poměrně dlouho, nebude pravděpodobně důvodem pro nízký počet předběžných projednání skutečnost, že by soudci nebyli s tímto institutem seznámeni a nebyli zvyklí jej využívat. Jak k tomu uvádí Vantuch, „*pro většinu předsedů senátů je přezkoumání obžaloby a spisu naprostou samozřejmostí.*“¹⁵⁶ Dále však uvádí, že „*existují (...) také poznatky o soudcích, zejména u soudů prvního stupně s velkým nápadem trestních věcí, kteří v časové tísní nařídí hlavní líčení jen podle obsahu obžaloby, přičemž se se spisem seznamují později, zpravidla až před dnem konání hlavního líčení, v době, kdy předběžné projednání obžaloby již není možné.*“¹⁵⁷ Ze získaných dat však žádná takováto nepřímá úměra mezi celkovou výší nápadu a počtem nařízených předběžných projednání obžaloby nevyplývá.

¹⁵⁴ Např. Okresní soud v Benešově nebo Okresní soud v Jičíně.

¹⁵⁵ Z 50 soudů se jednalo o 21, tj. 42 %.

¹⁵⁶ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. V Praze: C.H. Beck, 2014, xx, Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 9788074004575, str. 518.

¹⁵⁷ Tamtéž.

9.2. Důvody, pro které je předběžné projednání obžaloby nařizováno

V další části dotazníku byly soudy požádány o informaci, z jakých důvodů, vymezených v § 186 TŘ předběžné projednání obžaloby nařizovaly.

Procentuální četnost užívání jednotlivých důvodů poměrně kolísá. Výjimkou je důvod dle § 186 písm. d), tj. že skutek, který je předmětem obžaloby, bude třeba posuzovat podle jiného ustanovení trestního zákona, než podle kterého jej posuzuje obžaloba. Nařizování předběžných projednání pro tento důvod bylo zjištěno pouze u několika málo soudů, četnost těchto případů se pohybovala v řádu jednotek a v posledních dvou letech nebyl zjištěn žádný takový případ.

Další výjimkou je důvod dle § 186 písm. g), tedy že vzhledem k okolnostem případu by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu. Z tohoto důvodu soudy předběžné projednání prozatím téměř nenařizují. Ze získaných dat byl zjištěn pouze jeden případ, kdy v roce 2013 z tohoto důvodu předběžně projednával obžalobu Obvodní soud pro Prahu 2. Zřídka užívaným je rovněž důvod dle § 186 písm. b), tedy důvod pro postoupení věci dle § 171 odst. 1 TŘ.

Z ostatních důvodů jsou obžaloby projednávány výrazně častěji, přičemž za nejčastější důvod lze označit důvod dle § 186 písm. e) TŘ.

9.3. Veřejné zasedání

Dalším cílem výzkumu bylo zjistit, v jak velkém počtu případů jsou obžaloby předběžně projednávány ve veřejném zasedání. Jak bylo uvedeno v podkapitole 6.1., předběžné projednání obžaloby se zásadně koná v zasedání neveřejném, nejsou-li dány důvody pro konání vazebního zasedání. Považuje-li to předseda senátu pro rozhodnutí soudu za potřebné, má možnost nařídit o předběžném projednání obžaloby veřejné zasedání. V minulosti obsahoval trestní řád úpravu, dle které se obžaloby předběžně projednávaly obligatorně ve veřejném zasedání. Toto pravidlo bylo ale záhy opuštěno, neboť vedlo ke zbytečným průtahům v řízení.¹⁵⁸

Již předem se tedy dalo usuzovat, že forma veřejného zasedání je volena spíše výjimečně a nebude proto tvořit příliš velkou část případů. Tento předpoklad byl na základě analýzy získaných dat potvrzen, neboť bylo zjištěno, že forma veřejného

¹⁵⁸ Viz pozn. č. 60.

zasedání není pro předběžné projednání obžaloby užívána téměř vůbec. Určité zanedbatelné procento případů bylo zjištěno pouze v roce 2012 (5 % případů z počtu věcí, ve kterých bylo nařízeno předběžné projednání obžaloby) a v roce 2013 (1,8 % případů). Tato čísla lze ale považovat spíše za odchylku, způsobenou tím, že veřejné zasedání bylo v daný rok nařízeno u soudu s nízkým nápadem věcí (resp. s nízkou četností nařízení předběžného projednání), z čehož vyplynula poměrně vysoká procentuální hodnota. Celkově formu veřejného zasedání využily ve sledovaném období pouze čtyři soudy,¹⁵⁹ z toho jeden krajský. Z uvedených výsledků dle mého názoru jasně vyplývá, že rozhodnutí zákonodárce zrušit obligatorní formu veřejného zasedání bylo správné a lze jej hodnotit pozitivně, neboť praxe ukazuje, že ve většině případů jej není třeba.

9.4. Vrácení státnímu zástupci k došetření

Cílem této části výzkumu bylo zjistit, jak často soudy po předběžném projednání obžaloby vrací věc za použití § 188 odst. 1 písm. e) státnímu zástupci k došetření, ať už proto, že je toho třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností.

Ze získaných údajů vyplynulo, že k vrácení věcí státnímu zástupci k došetření docházelo v uplynulých 5 letech v počtu případů, který se ve sledovaném období pohyboval cca od 60 % do 82 % (přičemž se v tomto případě jedná o procento z celkového počtu případů, ve kterých bylo nařízeno předběžné projednání, ať už z jakéhokoli důvodu). Zjištěno bylo několik případů, kdy soud nařídil předběžné projednání pro jiný důvod, než pro který je možno vrátit věc státnímu zástupci k došetření (např. z důvodu posouzení příslušnosti dle § 186 písm. a) TŘ), ale v průběhu předběžného projednání obžaloby pak na základě studia spisu zjistil, že je dán právě některý z důvodů pro vrácení věci. Obecně lze ze získaných dat vyvodit, že vrácení věci je u velké části soudů nejčastější způsob, jakým předběžné projednání obžaloby končí, u některých soudů byly věci vráceny k došetření u všech případů, ve kterých byla obžaloba předběžně projednána. Z toho je možno usoudit, že soudy nařizují předběžné

¹⁵⁹ Z celkem 50 soudů, od kterých byla získána relevantní data.

projednání obžaloby skutečně jen v případech, kdy jsou vady obžaloby a spisu zjevné a závažné.

Bylo by zajímavé srovnat, zda a jak se změnil počet vrácených věcí před a po účinnosti novely TŘ č. 265/2001 Sb., která poměrně zásadně omezila možnost vrácení věci státnímu zástupci. Této části žádosti o poskytnutí informace však soudy nevyhovovaly a podmiňovaly její vyřízení úhradou vysokých částek jakožto náhrady nákladů za vyhledání informace.

10. Závěr

Jak bylo naznačeno v úvodu této práce, institut předběžného projednání obžaloby nebyl doposud samostatně teoreticky zpracován. Cílem této práce proto bylo shrnout dosavadní závěry právní teorie, a zejména pak na podkladě rozboru judikatury vyšších soudů zanalyzovat soudní rozhodovací praxi a porovnat její závěry s teoretickými poznatky, které byly čerpány zejména z komentářové literatury.

Úvodní část práce byla věnována stručnému výkladu historického vývoje zkoumaného institutu. Na něm bylo dokázáno, že předběžné projednání obžaloby je tradiční součástí českého trestního procesu. Zkušenost, získaná praktickou aplikací trestního řádu z roku 1950 pak ukázala, že absence tohoto institutu může být na úkor rychlosti a efektivity řízení, neboť soudy nemají možnost „filtrvat“ zjevně nedůvodné obžaloby a jsou nuceny ohledně každé věci nařizovat hlavní líčení. Lze tedy dle mého názoru uzavřít, že institut předběžného projednání obžaloby má zcela jistě své opodstatnění, a to i přesto, že není v aktuální soudní praxi využíván příliš často. Naopak se domnívám, že např. možnost soudu vrátit věc zpět státnímu zástupci k došetření může na státního zástupce působit „preventivně“ v tom smyslu, že nepodají zjevně nedůvodnou žalobu, neboť ví, že jim věc bude moci být (v relativně krátké době po jejím nápadu na soud) vrácena. Proto vnímám institut předběžného projednání obžaloby jako určitý nástroj k zefektivnění a zkvalitňování práce orgánů, působících v přípravném řízení.

Práce se taktéž věnuje vysvětlení rozdílu mezi (fakultativním) předběžným projednáním obžaloby a jejím obligatorním přezkumem. V rámci obligatorního přezkumu je pak věnována pozornost postupu dle § 185 odst. 2 TR, který umožňuje předsedovi senátu vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení k usnadnění rozhodnutí, zda je třeba nařídít předběžné projednání obžaloby. Z několika uvedených soudních rozhodnutí je patrné, že zákon ani judikatura nevymezují příliš precizně, jak daleko může předseda senátu v rámci tohoto ustanovení zajít. Bylo by proto patrně vhodné jej doplnit alespoň o demonstrativní výčet úkonů, které lze v tomto režimu provádět (resp. stávající výslechy obviněného a potřebná vysvětlení rozšířit např. o výslechy znalce za účelem objasnění podaného posudku).

Stěžejním tématem této práce byl rozbor jednotlivých důvodů pro nařízení předběžného projednání obžaloby. Tyto důvody jsou vymezeny v § 186 TR, přičemž

patrně nelze s jistotou říci, zda je tento výčet taxativní či demonstrativní. Navrhovala bych proto, aby se zákonodárce (např. vložení slova „zejména“) přiklonil k výčtu demonstrativnímu.

Již na základě množství relevantní judikatury vztahující se k jednotlivým důvodům lze vyvodit, že nejvýznamnějším důvodem jsou vady přípravného řízení, přičemž tyto vady budou – byť pravděpodobně v omezené míře – stěžejním důvodem i nyní. Obecně lze říci, že judikatura vymezuje tyto důvody poměrně jednotně a shoduje se na tom, že se jedná zejména o taková pochybení, kterými došlo k zásadnímu omezení práva obviněného na obhajobu. Jisté rozpory však lze vysledovat v posuzování toho, zda jsou vadou, která by odůvodňovala vrácení věci zpět do přípravného řízení takové vady, spočívající v porušení práv poškozeného. Lze ale uzavřít, že v aktuální právní úpravě spíše nikoli, neboť zde se povětšinou jedná o vady, které lze napravit v hlavním líčení. Ohledně právní úpravy vrácení věci státnímu zástupci k došetření pak lze souhlasit s návrhem, aby byly jednotlivé důvody pro toto vrácení obligatorně uváděny ve výroku usnesení, aby stížností bylo možno napadnout jen některé z nich.

Cílem poslední kapitoly této práce bylo zjistit, jak často soudy institut předběžného projednání obžaloby využívají, jaká ze skutečností uvedených v § 186 TŘ je pro tento postup nečastějším důvodem, jak často soudy k předběžnému projednání nařizují veřejné zasedání a jak často končí toto projednání vrácením věci státnímu zástupci.

Za období 2011 – 2015 byla relevantní data poskytnuta 50 soudy a lze tedy říci, že byl získán poměrně reprezentativní vzorek. Ostatní soudy odpověděly většinou ve smyslu, že požadované informace ve svých databázích nemají, příp. že nejsou povinny nové informace vytvářet. Velká část dotázaných soudů rovněž požadovala úhradu poměrně vysokých nákladů za poskytnutí informací.

Na základě získaných dat bylo zjištěno, že předběžné projednání obžaloby nebývá soudy využíváno příliš často a téměř vůbec není využívána možnost projednat obžalobu ve veřejném zasedání. Z toho lze vyvodit, že postup zákonodárce, který zrušil obligatorní formu veřejného zasedání, byl správný.

Jak bylo uvedeno v úvodu práce, původním výzkumným záměrem bylo rovněž zmapovat tytéž skutečnosti rovněž i za roky 1997 – 2001. Toto období bylo vybráno s ohledem na novelu TŘ č. 265/2001 Sb., která omezila možnost vracet věci státnímu

zástupci k došetření. Cílem pak bylo ověřit, zda a jak se tato legislativní změna projevila v rozhodovací praxi soudů, tedy zda byl v tomto období počet vrácených věcí vyšší než ve druhém sledovaném období. Tento záměr však nemohl být zrealizován, neboť za roky 1997 – 2001 nemají soudy požadovaná data v elektronické podobě k dispozici a jejich získání by si proto vyžádalo nemalé časové a finanční náklady.

Seznam použitých zkratk

NS	Nejvyšší soud České republiky
NS SSR	Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud České republiky

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

- Císařský patent č. 25/1850 ze dne 17. 1. 1850, dostupný online na <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rbo&datum=1850&size=45&page=2608>
- Císařský patent ze dne 29. 7. 1953, Soudní řád trestní pro císařství Rakouské, dostupný online na <http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.35112104359387;view=1up;seq=13>
- Zákon č. 119/1873 ř. z., jímž se zavádí nový řád soudu trestního
- Zákon č. 106/1999 S., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích
- Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Literatura

- BLÁHOVÁ, Ivana, BLAŽEK, Lukáš, KUKLÍK, Jan, ŠOUŠA, Jiří. *Právníková dvouletka: rekonstrukce právního řádu, justice a správy v 50. letech 20. století*. Praha: Auditorium, 2014, 413 s. ISBN 9788087284520
- BOBEK, Michal, KÜHN, Zdeněk. *Judikatura a právní argumentace. 2., přeprac. a aktualiz. vyd.* Praha: Auditorium, 2013. ISBN 9788087284353
- FENYK, Jaroslav, GRIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní. 6., aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, 927 s. ISBN 9788074787508
- GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo hmotné. Komunistické právo v Československu, 553-581*. ISBN 978-80-210-4844-7. Dostupné online na <http://www.komunistickepravo.cz>
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní: 3. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. 3.* Praha: Leges, 2013. 864 s. ISBN 9788087576441

- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif*. 6. Praha: Leges, 2016, 1273 s. Glosátor. ISBN 9788075021069
- MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 2. upr. vyd. Praha: Linde, 1999, 572 s. ISBN 8072011677
- SOLNAŘ, Vladimír (ed.). *Československé trestní řízení: učebnice pro právnické fakulty*. Praha: Orbis, 1963, 355 s. Právnické edice
- STORCH, František, SPÁČIL, Jiří (ed.). *Řízení trestní rakouské*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 3 sv. Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073576516
- STŘÍŽ, Igor, POLÁK, Přemysl, FENYK, Jaroslav, HÁJEK, Roman. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. 2. díl - Trestní řád. Praha: Linde, 2010, 1196 s. ISBN 9788072018031
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře. ISBN 9788074004650
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řízení před soudem prvního stupně*. Praha: C.H. Beck, 1996, xx, 575 s. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 3406401953
- ŠÁMAL, Pavel, MUSIL, Jan, KUČTA, Josef. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xlv, 1009 s. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 9788074004964
- VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. V Praze: C.H. Beck, 2014, xx, 1049 s. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 9788074004575

Články

- MANČAL, Jaroslav, TIBITANZL, Karel. *Nový trestní řád*. Právník XCVI 1957, str. 217 – 236
- POLÁK, Pravoslav. *Lze zastavit trestní stíhání při předběžném projednání obžaloby postupem podle ustanovení §188 odst. 1 písm. c) TrŘ jen pro odlišné hodnocení rozporných důkazů oproti podané obžalobě?* Právní rozhledy 2/1999, s. 81, dostupné na www.beck-online.cz
- VANTUCH, Pavel. *Nepřezkoumání spisu předsedou senátu po podání obžaloby a důsledky pro obviněného*. Trestní právo 6/1997, str. 2-8
- ŽĎÁRSKÝ, Zbyněk. *K vrácení věci státnímu zástupci k došetření*. Trestněprávní revue 4/2003, s. 116, dostupné online na www.beck-online.cz

Ostatní

- Důvodová zpráva k zákonu č. 64/1956 Sb., dostupná online na http://www.psp.cz/eknih/1954ns/tisky/t0095_10.htm
- Důvodová zpráva k zákonu č. 141/1961 Sb., dostupná v ASPI (ID: LIT32409CZ)
- Statistické přehledy soudních agend, vydané Ministerstvem spravedlnosti ČR, dostupné online na <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>.

Judikatura

Ústavní soud ČR

(pozn.: rozhodnutí jsou dostupná online na <http://www.nalus.usoud.cz>)

- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 1997, sp. zn. III. ÚS 337/97
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 24. 6. 1998, sp. zn. II. ÚS 271/97
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. IV. ÚS 253/03

Nejvyšší soud ČR

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze 14. 9. 1990, sp. zn. 5 To 46/90, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 15/1991 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD3606CZ)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 4. 1992, sp. zn. 11 Tz 8/92, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 9/1993 tr., dostupné online na www-beck-online.cz
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Tpjn 20/94, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 27/1994, dostupné online na www-beck-online.cz
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 11. 1995, sp. zn. 1 Tzn 38/95, dostupné v ASPI (ID: JUD5925CZ)
- Stanovisko pléna Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 1996, sp. zn. Plsn 1/1996, dostupné v ASPI (ID: JUD206241CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 10. 1996, sp. zn. 1 Tzn 19/96, dostupné v ASPI (ID: 12665CZ), uveřejněné v časopise Soudní rozhledy 5/1997, str. 127
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 10. 1998, sp. zn. Tzn 127/98, dostupné v ASPI (ID: JUD14167CZ), uveřejněné v časopise Soudní rozhledy 11/1999, str. 378
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. 3 Tz 83/2001, dostupný v ASPI (ID: JUD24893CZ)

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2002, sp. zn. 4 Tz 42/2002, dostupné v ASPI (ID: JUD25149CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 33/2002, dostupné v ASPI (ID: JUD73443CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 10. 2002, sp. zn. 4 Tz 54/2002, dostupné v ASPI (ID: JUD27879CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 6 Tz 62/2004, dostupné v ASPI (ID: JUD28110CZ)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. 4 Tz 82/2007, dostupný v ASPI (ID: JUD105274CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 8 Tdo 922/2008, dostupné v ASPI (ID: JUD141717CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 830/2008, dostupné v ASPI (ID: JUD140759CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 8 Tdo 157/2009, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 27/2010, dostupné v ASPI (ID: JUD150870CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 7 Tdo 149/2010, dostupné v ASPI (ID: JUD191494CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. 3 Tdo 256/2011, dostupné v ASPI (ID: JUD204060CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 4 Tdo 1398/2011, dostupné v ASPI (ID: JUD210578CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 5 Tdo 1151/2012, dostupné v ASPI (ID: JUD225859CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 3 Tdo 174/2013, dostupné v ASPI (ID: JUD232602CZ)

Vrchní soudy

- Usnesení Vrchního soudu v Praze z 15. 1. 1993 sp. zn. 11 Tz 51/92, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. 30/1993 tr., dostupné online na www.beck-online.cz.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze z 11. 6. 1993, sp. zn. 5 To 29/93, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 49/1993 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD4528CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 6. 1993, sp. zn. 3 To 43/93, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 47/1993 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD4526CZ)

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9.1993, sp. zn. 7 To 181/93, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 11/1994 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD 4560CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 12. 1993, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 37/1994, dostupné v ASPI (ID: JUD4776CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 3. 1994, sp. zn. 11 To 38/94, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 6/1995 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD5023CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 1994, sp. zn. 1 To 37/94, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 41/1994 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD4783CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 5. 1997, sp. zn. 2 To 26/97, nepublikované (rozhodnutí bylo od soudu vyžádáno dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 7. 1997, sp. zn. 12 To 76/97, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 50/1998, dostupné v ASPI (ID: JUD10711CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 7. 1999 sp. zn. 12 To 86/99, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod sp. zn. R 38/2000 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 8. 2000, sp. zn. 1 To 66/2000, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 39/2001 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 8. 2000, sp. zn. 7 to 115/2000, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. 24/2001, dostupné v ASPI (ID: JUD22414CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 2 To 181/02, dostupné v ASPI (ID: JUD234599CZ)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 9 To 184/02, dostupné v ASPI (ID: JUD234576CZ)
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. 3 To 89/2003, dostupné v ASPI (ID: JUD198930CZ)

Ostatní

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 10. 1959, sp. zn. 4 Tz 36/59, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 1/1960 tr., dostupné na <http://www.beck-online.cz>
- Rozhodnutí pléna Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. 4. 1963, sp. zn. Pls 2/64, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R III/1964 tr., dostupné online na <http://www.beck-online.cz>

- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 3. 1965, sp. zn. 4 To 152/65, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 40/1965 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD349CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 1. 9. 1965, sp. zn. 10 Tz 45/65, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 58/1965 tr., dostupné v ASPI (ID: JUD367CZ)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 3. 2. 1966, sp. zn. 7 Tz 85/65, uveřejněný ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 21/1966 tr., dostupný online na www.beck-online.cz
- Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. 2. 1967, sp. zn. Pls 3/67, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 7/1967, dostupné v ASPI (ID: JUD8016CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 8. 1970, sp. zn. Tzv 28/70, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 4/1971 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR z 29. 7. 1971, sp. zn. 2 Tz 50/71, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 43/1972 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 17. 9. 1971, sp. zn. 1 To 116/71, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 20/1972 tr., dostupné online na <http://www.beck-online.cz>
- Rozhodnutí, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 13/1971
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR, sp. zn. 2 Tzf 1/72, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 60/1972 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. 10. 1973, sp. zn. Tpjf 51/72, uveřejněná ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 62/1973, dostupná online na www.beck-online.cz.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 1. 4. 1974, sp. zn. Tzv 10/74, uveřejněný ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 29/1974 tr., dostupný online na www.beck-online.cz
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16. 4. 1974, sp. zn. 6 Tz 24/74, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 48/1975 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27. 9. 1979 sp. zn. 4 Tz 65/79, dostupný online na <http://www.beck-online.cz>
- Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 18. 6. 1981, sp. zn. 4 Tz 25/81, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 13/1982 tr., dostupné online na www.beck-online.cz
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. 11. 1981, sp. zn. Ntd 182/81, dostupné v ASPI (ID: JUD13490CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 3. 11. 1982 sp. zn. 1 To 113/82, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 30/1984, dostupné na www.beck-online.cz

- Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 3. 7. 1984, sp. zn. Tpj 99/84, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 31/1984, dostupné v ASPI (ID: JUD14502CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 1. 1985, sp. zn. 7 Tz 44/84, dostupné v ASPI (ID: JUD13886CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15. 7. 1985, sp. zn. 4 To 42/85, dostupné v ASPI (ID: JUD12523CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 10. 10. 1985, sp. zn. 4 To 58/85, dostupné v ASPI (ID: JUD12518CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. 2. 1986, sp. zn. 4 To 3/86, dostupné v ASPI (ID: JUD14075CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 12. 1986, sp. zn. 7 tz 50/86, dostupné v ASPI (ID: JUD12496CZ)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 7. 1987, sp. zn. 4 To 36/87, dostupné v ASPI (ID: JUD13918CZ)
- Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 9. 1987, sp. zn. 11 To 73/87, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 43/1989, dostupné v ASPI (ID: JUD3405CZ)
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 5. 10. 1989 sp. zn. 4 Tz 38/89, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 52/1990 tr., dostupný v ASPI (ID: JUD3526CZ)
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 12. 1996, sp. zn. 10 T 16/95, nepublikovaný (rozhodnutí bylo od soudu vyžádáno dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím)
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 2. 1997, sp. zn. 6 To 51/97, uveřejněné v časopise Soudní rozhledy č. 6/1997 pod č. 96
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 25. 3. 2008, sp. zn. 13 To 90/2008, uveřejněný ve sbírce soudních rozhodnutí pod č. R 16/2009 tr., dostupný online na www.beck-online.cz
- Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 7 To 325/2011, dostupný online na <http://www.beck-online.cz>

Abstrakt

Obsahem této diplomové práce je rozbor institutu předběžného projednání obžaloby jakožto fakultativního stadia trestního řízení, které následuje poté, co je k soudu státním zástupcem podána obžaloba. Práce se zaměřuje na shrnutí dosavadních teoretických poznatků, které čerpá zejména z komentářové literatury, avšak stěžejním zaměřením práce je rozbor relevantních soudních rozhodnutí, které se zkoumaného institutu týkají. Pracováno je zejména s rozhodnutími Nejvyššího soudu České republiky a vrchních soudů, v menší míře jsou užita i rozhodnutí Ústavního soudu České republiky a několika krajských soudů.

Práce je (mimo úvod a závěr) členěna na osm částí. V první části je podáno obecné základní vysvětlení pojmu předběžného projednání obžaloby. Následuje pojednání o historickém vývoji zkoumaného institutu, a to od roku 1850 do současnosti. Tato část práce rovněž shrnuje nejdůležitější novely aktuálně účinného trestního řádu, týkající se předběžného projednání obžaloby.

Navazující části jsou věnovány účelu předběžného projednání a vysvětlení rozdílu mezi ním a obligatorním přezkumem obžaloby v režimu § 181 odst. 1 a 185 odst. 1 trestního řádu.

Stěžejní část práce pak tvoří rozbor jednotlivých důvodů, pro které může být předběžné projednání obžaloby nařízeno. Zde je největší pozornost věnována důvodům, spočívajícím v závažných vadách přípravného řízení a nedostatečném objasnění základních skutkových okolností. Práce pracuje s významnými novelami trestního řádu a snaží se zhodnotit, zda bude i po jejich přijetí stále použitelná starší judikatura.

V poslední části je popsán výsledek výzkumu, který byl proveden formou dotazníků zaslaných na všechny okresní a krajské soudy. Cílem této části práce je zmapovat, jak často soudy nařizují předběžné projednání obžaloby, z jakých důvodů, jak často je rozhodováno ve veřejném zasedání a v jak velkém počtu případů je rozhodnuto o vrácení věci státnímu zástupci k došetření dle § 188 odst. 1 písm. e) TŘ.

Abstract

The thesis includes the analysis of the preliminary hearing of the indictment institute as an optional part of criminal proceedings, which follows after bringing an indictment to court. The thesis is focused on summary of theoretical findings, which draws mainly from the commentary literature, but a key focus of the thesis is the analysis of relevant judicial decisions that relate to the institute investigated. The thesis works in particular with the decisions of the Supreme Court of the Czech Republic and High Courts, to a lesser extent with decisions of the Constitutional Court of the Czech Republic and several regional courts are used.

The text is (except introduction and conclusion) divided into eight parts. The first part contains an explanation of the concept of preliminary hearing of the indictment. Next part of the thesis is focused on the historical development of the preliminary hearing of the indictment, from 1850 to the present. This part also summarizes the most important amendments of the currently effective Criminal Procedure Code.

Following parts are focused on explanation of purpose of preliminary hearing of the indictment and explanation of the difference between this and the obligatory review of indictment in accordance with § 181 par. 1 and 185 par. 1 of the Criminal Procedure Code.

The fundamental part of the work is the analysis of the various reasons for a preliminary hearing of the indictment. In this chapter, priority is given to the reasons, resulting in serious defects in the pre-trial proceedings and the lack of explication of a matter. The thesis works with the most important amendments of Criminal Procedure Code and try to evaluate whether, even after their adoption, earlier case law is still applicable.

The last part describes the result of the research, which was conducted through questionnaires sent to all district and regional courts. This chapter of the thesis is focused on finding out how often the courts are using preliminary hearing of the indictment, for what reason, how often is decided in a public session and in how many cases it is decided to return the case to the prosecutor for further investigation in accordance with § 188 par.1 point. e) of Criminal Procedure Code.

Název práce v anglickém jazyce

Preliminary hearing of the indictment in the case law

Klíčová slova

Předběžné projednání obžaloby, judikatura, obžaloba, trestní řízení

Keywords

Preliminary hearing of the indictment, case law, indictment, penal proceedings